

Előfizetési díj:
 Egész évre . . . 10 K — f.
 Fél évre . . . . 5 K — f.
 Negyed évre . . . 2 K 50 f.
 Egyes szám ára 20 fillér

Hirdetmények:
 3 hasábos petsor egyszer
 18 fillér, többszöri hirdetésnél 14 fillér.

ZALAMEGYE

A lap
 szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Wlassics-utca 25. sz.), az anyagi részét illető közlemények pedig a kiadóhivatalhoz (Ujváros-utca 25. sz.) küldendők.

Kéziratokat
 nem küldünk vissza.

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

politikai, társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Drága multság.

Mire ezek a sorok az olvasó kezébe kerülnek, talán vége lesz az obstrukciónak. Megszállta a hazafiság jó szelleme a küzdő ellenzék s belátja, hogy a további küzdelem már az ország olyan érdekeinek sérelmével járna, amelyeket semmi körülmények között sem szabad kockára tenni.

Hogy milyen rengeteg áldozatba került a nemzetnek eddig is az obstrukció, azt számokban kifejezni alig lehet.

Az obstrukció statisztikusai csak egy számadatra mutatnak rá, amelyek azonban már elég rikító színben festik a nemzet nagy gazdasági veszteségeit.

Érdekesek Bartal Béla adatai, amelyek méltók a megszívlelésre.

A dunaparti fényes palota közel harminc millió koronába került a nemzetnek. Ennek a kamataival együtt az országgyűlés egy éve öt millió koronát emésztett fel s ezért a rengeteg összegért egy esztendeig nem tudott a parlament semmit sem dolgozni.

De ez még nem olyan veszedelmes, mint az a rombolás, amelyet gazdasági viszonyainkra ez a meddő év gyakorolt.

Első sorban az obstrukció megrontotta az állam hitelét.

A 70-es évek elején a 100 frtos 6%-os magyar járadék 58—60 frttal jegyeztetett, ma a 4%-os koronajáradék 98-on áll.

Huszonöt év alatt tehát az állam, amely 1873-ban 10% kamatot fizetett, hitelét 4%-ra javította. A külföld, amelynek akkor 60 frtért 6 forint kamatot fizettünk, majdnem 100 frtot ad 4 forint kamatra. Azaz csak adott az obstrukció előtt. A külföld, amely a konverzió alkalmával a legnagyobb bizalmat tanúsította a magyar állam hitelképessége iránt, ma visszaküldi a magyar papirokat s visszakéri a pénzét. November hónapban 18 millió értékű papír jött vissza a külföldről.

Ez azt jelenti, hogy az obstrukció megrontotta az ország hitelét, megrendítette a bizalmat. Szó sem lehet többé arról, hogy a kamatmegtakarítást tovább folytathassuk. Anglia 2½—3%, Francia és Németország 3 és 3½% államhitellel dolgoznak s ha ezt mi is elértük volna, 400 millió kamat helyett 350 esetleg 300 millió kamatot fizetne az állam. Hogy ezt az állam minden polgára megérzi, az természetes, hiszen

az állami adónak majdnem fele kamatra megy föl.

Az államhitel olcsóbbodása visszahat a magánosok kölcsöneinek kamatlábjára is.

Az 1903. év elején befejezett kiegyezési tárgyalások két életbevágó pontja a szabad piac Ausztriában, amely most csak 1907-ig van biztosítva; továbbá az új vámtarifa, amely az eddigi egyoldalú iparvédelem mellé a mezőgazdaság fokozottabb védelmét biztosítja.

Ausztriából 1902-ben körülbelül 890 millió korona értéket hoztunk be és 960 millió korona értéket vittünk ki. Nyereségünk tehát a mi becslésünk szerint 70 millió korona; az osztrák statisztika szerint 14 millióval több. Összforgalmunk tehát 1850 millió korona.

Hogy egy ilyen nagy forgalom mennyit szenved, hogy csak ideig-óráig van biztosítva s hogy a végleges kiegyezés törvényé nem vált; hogy annak lehetősége, hogy 1907 után a szabad piac megszűnhetik, mennyire visszahat a gazdasági bérletek, eladások, végül a birtok becsértékére és hitelére, újabb beruházások és javítások elhalasztására; hogy hová vinnénk 900 milliónyi gazdasági terményt, ha a kiegyezés törvényé nem válik; hogy mennyire szenved ezen provizóriumok által mindkét állam hitele, ezt felesleges bővebben magyarázni.

Ameddig ezt a legnagyobb piacunkat állandóan hosszabb időre törvényekkel nem biztosítottuk, jobb és olcsóbb hiteltől úgy az állam, mint a gazdák számára szó sem lehet. Most is a Széll-féle klausula azon pont, az, hogy 1907-ig megmarad a szabad bevétel, mentett meg attól, hogy odavaló kivitelünk elé az ex-lex alatt a legnagyobb akadályok ne gördítenének. Ez azonban a bizonytalanság káros befolyását csak némileg csökkenthette. Anglia, mely évenként nyolcezer millió K tápszert importál, épen most készül a búzát mm.-ként 1.50 koronával, vaját, húst, 10%-os vámokkal sujtani, ez a majd 800 millió koronára menő vám természetesen az összes eddig szabadon bevitt anyagok világárát csökkenti, s a legnagyobb reakció lesz, ami valaha a mezőgazdaság árképződésében beállott.

Életkérdés ránk nézve tehát az, hogy a 20 millió osztrák fogyasztót szabad

bevitelünkre biztosítsuk. De még úgy is a jövőben nekünk is nagyobb védelemre van szükségünk, hogy az angol vámok által feltartott tengerentúli termékek egy része ne mifelénk vegye útját, annál is inkább, mert Német—Francia—Olaszország is fel emeli vámjait, melyek már tíz év előtt olyan magasak voltak, mint az új vám-tarifánké. Ezt a nagyobb vámvédelmet adta volna meg az új vámtarifa.

De miután az obstrukció megakadályozta azt, hogy az Ausztriával való kiegyezést megkötve, a ránk hátrányos kereskedési szerződéseket felmondjuk, különösen a szerb kereskedelmi szerződést és az új autonóm tarifa alapján a gazdákra jobb szerződéseket köthessünk, — a nagyobb vámvédelemtől már 1904-re elestünk. Elütötte tehát az obstrukció a gazdákat attól a haszontól, mely 1904-re a termés nagyobb vámvédelméből beállott volna. Nézzük ezt a búzánál. Hogyha mi, mint jogunkban lett volna, már 1903. január 1-én felmondtuk volna a szerb szerződést, már most egy hónap múlva 1904. január 1-én a buza vámvédelme nem 1½ korona, hanem az új vámtarifa szerint 7.50 korona lett volna.

Tekintettel arra, hogy a búzában is, rossz termésnél egészen, de még közép-termésnél is, import állam vagyunk, a vámvédelem 1—4 korona áremelést jelentett volna métermázsánként.

De miután a szerb szerződés felmondását az obstrukció mai napig is megátolja, még ha az okstrukció még ma leszerelne, még akkor is csak 1904. december végén léphetne életbe a magasabb vámtarifa.

Eszerint tehát 1904-iki búzatermésünk-nél az obstrukció folytán métermázsánként 1—4 korona haszon már most menthetetlenül el van veszve.

De egy esztendővel van elodázva egy másik nagy előnye is az új autonóm vám-tarifának.

Minthogy Csehország északi részébe az Elba és Moldva szabályozás folytán az amerikai és a napról-napra veszedelmesebb kanadai buza olyan olcsón jött be mostanáig, hogy avval Aussignál épen a mostani alacsony vám miatt a magyar buza és liszt nem versenyezhet, életkérdés lett volna ránk az új vámtarifa mihamarábbi

megszavazása már azért is, mert ezzel már a közös vámterület ezen igen fizetőképes, vagyonos részét már 1904-iki termésünkre visszahódíthattuk volna a magyar gazdák és malmok számára.

Ki vallja itt az obstrukció kárát, és ki hasznát?

A kárát vallja a magyar gazda, aki 1904-re 30 millió métermázsa eladó búzát számítva, ezen a réven 30 milliótól egész 100 millió korona haszontól esik el.

Ennyibe kerül tehát csak egy esztendőben az obstrukció a buzatermelő gazdának.

És kinek használt evvel az obstrukció?

Először is a szerbeknek, akik már eddig 150 millió koronát nyervén tőlünk bevitel többletükkel, a mostani rossz szerződésünk révén, most az obstrukció révén még egy évvel a szerződés lejártán túl huzzák a buzájuk jobb értékesítésének hasznát.

Az osztrák fogyasztónak, aki nem lehet elég hálás az osztrákgyűlöllő ellenzékieknek azért, hogy ezek őket 1904-re 1—4 koronával juttatják olcsóbban a magyar búzához, mint az új vámtarifával és még egy éven át fentartják az osztrák ipar javára a magyar iparvámok disparitását.

Megérdemelnék bizony a mi derék obstrukciós honatyáink, hogy szobrot emeljenek nekik Belgrádban, Bécsben, no meg New-Yorkban is, hiszen ha északi Csehországban az amerikai és kanadai buza és liszt még a jövő évben is kiszoríthatja a magyar búzát és magyar lisztet, ez szintén a mi magyar obstrukciós honatyáink érdeme.

Még szomorúbb színben tűnik fel az obstrukció gazdasági könnyelműsége, ha a bortermelést nézzük.

400 tagu küldöttség rimánkodott a miniszterek előtt alig 4 hónapja, hogy az olasz borvámklauzulát mihamarább kiküszöbölje.

A kormány felhatalmazást kér a parla-

menttől, hogy a klauzula kiküszöbölésére az olasz kormánnyal a tárgyalásokat megkezdhesse és a mi obstrukciónk ezt a felhatalmazást is megtagadta.

Az összes magyar szőlősgazdák örök csufságára és szégyenére, a külföldi szőlősgazdáknál közderültség tárgyává lettünk az által, hogy négyszáz honatya között nem akadt egy sem, aki az obstrukciós képviselőknél az utolsó választásnál a bortermelőknek adott ígéretét a szemükbe vágta volna.

Megakadályozni azt, hogy a külföldi borvámja rongy nyolc koronáról annyira emeltesse, hogy az agrár kölcsönben nyakig uszó szőlősgazda földönfutóvá ne legyen, erre az obstrukció egyetlen pernyi időt sem talált.

Nagyon drága mulatság volt Magyarországnak az obstrukció, amelynek következményeit évekig fogjuk sinyleni. Nem csoda, ha a béke reménye is általános örömet kelt az egész országban.

Harc a tuberkulózis ellen.

Nines tudományág, mely a nagyközönséget annyira érdekelné, mint az orvosi tudomány. Egyrészt azért, mert az általa alig vagy épen nem ismert élettani és kórtani jelenségeket misztikus homályba burkoltan látja s azért ezek érdeklődését felkeltik, másrészt pedig, mert legfeljebb kinépe, egészsége, élete van vele elválaszthatatlanul összekötve. A tudomány minden oly felfedezését, mely valamely betegség gyógyítására irányul, szívszorongva lesi, várja.

A modern orvosi tudomány megfeszített erővel dolgozik, hogy korunk legfélelmesebb és legpusztítóbb ellenségétől, a tüdő tuberkulózistól megszabadítsa az embert. A napi sajtó is folyton munkálkodik s a küzdelem sikerét nagyban előmozdítja az által, ha a tuberkulózis mozgalomról és felfedezésekről olvasó közönségének hűségeen beszámol s így közre hat azoknak a tényezőknél egyesítésére és szervezkedésére, melyek a tüdővész pusztításainak megakadályozására szükségesek.

Az utolsó évtized tudományos tapasztalatai és tanulságai, de különösen Koch Róbert zseniális felfedezése megdöntötték azt a téves tant, hogy

a tüdővész gyógyíthatlan betegség. E felfedezés után tudjuk, hogy a gümőkór bacillusát utján terjed s fertőző betegség. Ebből kiindulva tapasztalt tény lett, hogy a szervezetet higiénikus és diétetikus eszközök alkalmazásával erősítve, resistensebbé téve, a tuberkulózis még előre haladott stádiumában is gyógyítható.

Ha már most tekintetbe vesszük, hogy századok óta a tüdővész az, mely legtöbb áldozatot szed s ha tekintetbe vesszük, hogy az emberek jó része többé-kevésbé tuberkulotikus, természetesen az, hogy a művelt nemzetek, látva ennek nemzetgazdasági jelentőségét, fontolóra véve, hogy egy nemzet erejének alapját a népesség száma és egészsége képezi, egymással ugyszólván versenyre kelve igyekeztek, hogy minél intenzívebb és sikeresebb harcot vívjának és védekezzenek e kór pusztításai ellen.

Hogy pedig e küzdelem sikeres lehessen, az orvosi tudomány által megjelölt irány megmutatta, hogy a szervezkedésnek minél szélesebb alapon teljes szervezethez kell megindulnia, vagyis a tudománynak, a társadalomnak, a jótékonyoknak, az államhatalomnak: egyszóval minden tényezőnek összefogva kell e kór hatalmát letörni.

A tudományos tapasztalat megállapította, hogy a tuberkulózis ellen szanatoriális kezeléssel lehet sikeresen védekezni. E védekezés első nyomait Angliában találjuk, hol a városok higiéné — melyekben tudvalevőleg legtöbb tuberkulotikus beteg van — nagy mértékben fejlesztették; mert már a múlt század elején hozzáfogtak a népszanatoriumok építéséhez és a tengerparti üdülőhelyek létesítéséhez s ez fokozatosan fejlesztve azt eredményezte, hogy Angolországban a tüdővész halandóság legkisebb egész Európában s itt 20.000 emberrel kevesebb hal meg tüdőveszben, mint az aránytalanul kisebb Magyarországon.

Angolország után Németország tett legtöbbet a tuberkulózis leküzdésére s az eredmény az, hogy náluk a tuberkulózis halandóság 30%-kal megkisebbedett. Jelenleg Németországban 97 tüdőbeteg gyógyítóintézet működik s évenként 30 ezer ember részesül szanatoriális kezelésben.

A rendelkezésre álló statisztikai adatok — a tüdővész megbetegülések és halálozások bejelentése nem lévén kötelező, azért csak a minimumot tüntetik fel — mutatják, hogy Európában állandóan 7 millió tuberkulotikus beteg van s hogy egy millió 100 ezer ember hal meg évenként tuberkulózisban s így teljesen beigazolt tény, hogy a mai korban az emberi nem legelterjedtebb és legpusztítóbb betegsége a tüdővész, mert ennek pusztítása sokkal nagyobb, mint az összes fertőző betegségeké együttvéve, még a kolerát sem véve ki.

Magyarországon a hivatalos jelentés szerint 1901-ben 50.731 ember halt meg tuberkulózisban s az e kórban megbetegedettek száma éven-

TÁRCA.

A Balatoni Muzeum-Egyesület évkönyve.

(A Balatoni Muzeum-Egyesület első Évkönyve. Az egyesület első három évről 1898/99—1900/901. Csák Árpád közreműködésével szerkesztette dr. Lovassy Sándor. 33 képmelléklettel s 4 szövegközti ábrával. — Keszthely, kiadta a Balatoni Muzeum-Egyesület 1903.)

A Keszthelyen néhány év előtt megindult kulturális tevékenységnek kézzelfogható bizonyítéka az az első irodalmi termék, melyet ifjú közművelődési tényezőnk, a Balatoni Muzeum-Egyesület közrebocsátott. Az egyesület első Évkönyve oly színvonalon áll, a minőt vidéki s még élete elején levő egyesület nem igen bocsátott közre s a mely nemcsak az egyesület kulturtörténetében képez eseményt, de a vármegye kulturtörténetében sem lesz figyelmen kívül hagyható.

Az Évkönyv két részre oszlik; az elsőben tíz balatoni vonatkozású, képekkel illusztrált szakdolgozatot találunk, a melyeket szakember és laikus egyaránt érdeklődéssel forgathat; a második rész, világos átnézetben, minden irányban fölvilágosítást nyújt mindazok részére, a kik az egyesületi ügyek iránt érdeklődnek.

Az első részt dr. Lóczy Lajosnak, a Balaton fizikai viszonyait alaposan ismerő, kiváló tudósunk dolgozata: „A Balaton télen“ nyitja meg. Tudományos alapon, de a nagyközönségre is vonzó előadásban eseteli a Balaton téli életét:

a víz befagyását, a jég vastagodását, a rianást, a turalást, a jég tavaszi pusztulását s az ember működését a Balaton jegén. Cikkét négy, fénykép után készült szép kép egészíti ki.

Dr. Kuzsinszky Bálint egyetemi tanárnak „A Balatonvidék régészeti áttekintése“ című dolgozatát találjuk ez után; ebben széles körben élvezhető módon ismerteti a Balatonmellék őstörténelmét, a legrégebb emberi telepek nyomaitól a kő- és bronzkorszakoktól a római kultúra emlékéig.

Kissé tudományosabb apparatussal tárgyalja ezután Dr. Borbás Vince egyetemi tanár, első hazafi floristánk »A Balatonmellék örökzöldjei«-t. Összehasonlító növényföldrajzi adatok alapján kimutatja, hogy a Balatonmellék örökzöld levelezete kevésbé tropikus és földközi-tengervidéki kapocs, hanem inkább havasi leereszkedés és kitelelés. Mind ősi idők maradványa, közös maradvány abból az időből, midőn a mai földközi-tengervidéki növényzet még meg nem alakult.

Ez után Darnay Kálmán, megyénk széles körben ismert nevű régiségbuvárának dolgozata következik, „Sümegek és vidéke az őskorban“ címmel. Sümeg és vidéke ugyanis egyike a legérdekesebb őskori területeknek s az e vidéken negyedszázad alatt általa felszínre gyűjtött őskori emlékek sokaságából, a melyek az őskor nyüzsgő életéről beszélnek s tiszta képét adják az itt egymást követő népradatoknak, feltűntetve a korok összes átalakulásait, sok érdekes dolgot ismertet. Közleményét tíz tábla rajz világítja meg. Ismertetése fonalát a kelták uralmával végzi. A kelták félezeréves uralmát ugyanis

négy évtizedre terjedő küzdelmes harc után a rómaiak törték meg Kr. u. a 8-ik évben, Augustus római császár idejében, a mely küzdelmek alatt a sümegvidéki keltatelepek vagy megsemmisültek a római harcok pusztító fegyvereitől, vagy meghódolva római kolóniákká alakultak át s a katonai civilizáció a műveltség és fejlődés színterét Sümeg vidékéről a Balaton lecsapolása által lakályossá vált új területre, melynek központja Mogantiana lett, helyezte át. Gyulai Gaál Gaston, ki nevét a tudományos irodalomban főképp a Magyar Ornithologiai Központ kiadványaiban tette ismertté, »Süppedő sirdombok« címmel nagyon is megszívlelendő sorokat tár az olvasó elé. A Balatonpart őstermészete egyre pusztul.

»Mert — ugymond — nagyot fordult körülöttünk a világ. Az »ember« mindenütt megvetette már a lábát. Azok a puszták, sivár somogyi homokpartok is, ahol órák hosszúra járhatott az ember s legfeljebb egy-egy bivalyesordával találkozott s a melyek kedvence tanyái voltak a parti madárság minden fájának, ahol százával élt, szaladgált s tülekedett — különösen őszi átvonuláskor — a sok különféle partfutó, a nagyfejű lile, a lotyósnnyeff, a cankó . . . és még sok-sok más »érdekes« madár . . . ezek a partok sem elhagyottak többé.

Lassankint befásítják, szőlővé alakítják. Nyaraló nyaraló mellé épül. Minden talpalattnyi tért kultúra alá vesz az ember, s ezzel megadja a kegyelemdőfést a szűz természet vad, de bú-bájós életének. A kedvence madártanyák köre is mindinkább összefog: kevesbedik fogy a

ként 500 ezerre tehető. Ez a megbetegülési és halálozási arány oly magas, hogy az európai államok között csak az óriási orosz birodalomnak van nagyobb tüdővész halandósága.

Ez óriási számok láttára feljajdult az egész művelt társadalom. A tuberkulózis ellen való mozgalom immár világmozgalommá vált, ezt mutatják a budapesti, londoni, párisi berlini nemzetközi tuberkulózis kongresszusok is, amelyek a tudomány leghivatottabb és legkiválóbb emberei vettek részt.

Az ellene való védekezésben részt vesz Európán kívül Törökország, Észak-Amerika, Japán és Ausztrália, hol több nép-szanatorium van. Belgiumban és Romániában nemzetközi liga alakult ellene.

A múlt évben Páris városa 40 millió frank kölcsönt vett fel a párisi kórházak javítására, a tüdővézések külön kórházának emelésére és a dispenszsanatoriumoknak nevezett rendelő intézetekre.

Svédország királya a 2 millió korona nemzeti ajándékot három szanatoriumra ajánlotta föl. Stokholm városa maga épít szanatoriumot. Norvégiában külön törvényt hoztak a tuberkulózis leküldésére. Argentiniában külön plakátumokon intik a munkásokat a helyes higiénikus viselkedésre.

Boehfeller amerikai milliárdos 31 és fél millió koronát adományozott a chicagói egyetemnek, melynek főcélja, a gümőkór elleni specifikus szert kutatni fel.

Nálunk a higiénia ápolása alig néhány évtizedes, a gümőkór elleni hatósági és társadalmi küzdelem pedig újabb keletű. Ennek felbresztése és ápolásában legnagyobb érdeme van Korányi Frigyesnek, annak a tudós és hírneves budapesti orvostanárnak, kinek hazafias buzgólkodása folytán jött létre az Ő Felsége védősége alatt álló budapesti szanatorium egyesület, melynek egyik kiváló alkotása az „Erzsébet” szanatorium, melynek működése eddig is szép eredményekben nyilvánult.

Hogy a magyar kormány is jóakaratu támogatásban és segélyezésben részesíti a tuberkulózis elleni mozgalmat, mutatja az, hogy egy állami gyermek szanatorium létesítésére 800 ezer s egy budapesti izoláló kórház építésére szintén 800 ezer koronát adott, továbbá törvényjavaslatot nyújtott be, hogy külön tüdővész kórház állíttassék fel. A költségvetésbe 100 ezer koronát vett fel egy tüdővész barak felállítására s végül a budapesti szanatorium egyesületnek kölcsönképpen adott 500 ezer korona elengedését hozza javaslatba.

A társadalom és a törvényhatóságok tevékenysége a tuberkulózis elfojtása körül igen rövid idő alatt országszerte nagyobb lendületet vett s a budapesti szanatorium egyesület mintájára az ország más és más pontjain így pl.

vadon vidék, egy emberöltőn túl hirmondónak is aligha marad. Vele fogy, vele pusztul a mardárság is, különösen azok a félnék, emberkerülő, titokzatos életű, átvonuló fajok, a melyek észak és dél között megtett nagy utjukban épen csak érintik hazánkat. Ma holnap már csak emlékeztől ismerjük itt őket, az is, aki velük néhány évtizeddel ezelőtt még eléggé gyakran találkozott.

Szóval olyan darab természet ez, mely ugyszólván szemünk láttára pusztul, a mely már ma is jobbadán a múlté!

És ha azt keressük, hogy a múlt idők gazdagságából mi maradt hát ránk? Ősze van-e gyűjtve, meg van-e írva mindaz, a mi itt élt, itten mozgott? . . . Van-e ennek a kiháló világnak legalább „siremléke”: egy-egy lokális muzeum, egy jó könyv, vagy legalább részletes publicatiók! . . . A válasz elszomorítón negatív, ugyszólván semmi az, a mit a múltból bírnunk. — Pedig ha ez a tó nem nálunk, hanem a külföldön volna! — de ne beszéljünk erről.

Az a tény hogy sokat mulasztottunk s csak most kezd derengeni. A Balatoni Múzeum felállítására fordulópontra legyen, a multak közönyének határköve. Központ, a hová mindent összehordunk, az egyesület Évkönyve pedig az az irodalmi „fejfa”, a melyet oda tűzünk a tavat környékező, részben pusztuló, részben már ki is pusztult jelenségek egy-egy bemehosodásnak indult „süppedő sirdomb”-jára. — Dolgozata folyamán 9 ritkább madárfajra vonatkozó megfigyeléseit közli.

Békésgyulán, Hódmezővásárhelyen, Szegeden, Szombathelyen, Nagyváradon, Esztergomban, Nyitra és Szepes megyékben alakultak szanatorium egyesületek. Békés vármegye $\frac{1}{3}$ %-os pótdótot szavazott meg a létesítendő szanatorium költségeire. Keglevich István gróf a Boda völgyében állít szanatoriumot. A bajai közpórházat külön épülettel, a budai új Szent István kórházat két tüdőbeteg pavilonnal egészítik ki.

Legújabbban Komárom megyében, Eszterházy Ferenc gróf védősége alatt alakult meg a szanatorium egyesület, mely hatósági és társadalmi tevékenységgel egy népszanatorium létesítésén fáradozik. Az eddigi jelekből láthatjuk, hogy Komárom megye az első törvényhatóságok közé fog tartozni, melyek a mozgalomban előljárnak.

A tuberkulózis ellen való védekezésben vezérszerepet játszik a higiénia iránt oly fogékony Vasvármegye, mely az 1903. évi aug. 31-én tartott közgyűlésén félszázalékos megyei pótdótot szavazott meg s határozatilag kimondotta, hogy a Lajos bajor kir. herceg és neje védősége alatt álló vasvármegyei szanatorium egyesület tevékenységében és irányításában részt vesz.

Ebből az országszerte mindinkább szövdő, szélesebb alapon megindult mozgalomból a szép Zalavármegye annál kevésbé vonhatja ki magát, mivel a Balaton parti vidékének higiénije szanatoriumok feállítására az egész országban a legalkalmasabb, erre már a természettől mintegy predestinálva van.

Nem hihető, hogy Zalavármegyének minden szép, nemes és jó iránt meleg érdeklődéssel viseltető törvényhatósági bizottsági közgyűlése e kiváló fontosságú és horderejű kérdésben, mely egyenlő a nép jólétének kérdésével, a kezdeményező lépéseket meg ne tegye, hogy azután összefogva a kormányhatalommal és a társadalom minden tényezőjével együtt működhessék s a kulturális haladásban is a legelső közé tartozzék. E védelemnek erkölcsi és anyagi támogatásával egy oly intézményt teremt meg, mely a magyar nép szaporodásának, közgazdasági és nemzeti fejlődésének és erősödésének hatalmas szolgálatot tesz.

E hazafias és humanus kötelesség teljesítése elől Zalavármegye ki nem térhet, a mozgalomtól anyagi és erkölcsi támogatását meg nem vonhatja. Az égető kérdést, — mely minden gondolkodó embert kell, hogy foglalkoztasson — el nem odázhatja, mert hiányoznék az egész vonalon megindult országos védelmi láncolatból egy értékes sem; hiányoznék az ország egyik legintelligensebb, legnagyobb és legnépesebb megyéje. Ennek azonban ebből a kulturális, humanus és hazafias védekezésből nem lehet és nem szabad hiányoznia.

Lukonich Gábor dr.

Dr. Cholnoky Jenő egyetemi m. tanár, a Balaton vizének szakavatott ismerője s tanulmányozója, „A Balaton hullámairól” közöl érdekes dolgozatot. Igazán közérthető módon ismerteti meg a Balaton hullámjainak keletkezését s a hullámozás minden csinját-binját. Az érdekes közleményt két sematikus rajz s a „hullámozó Balaton”-ról fölvetett zárókép egészíti ki.

»Keszthelyi leletek a vasvármegyei régiség-tárban« címmel Győrffi Endre premontrai kanonok, szombathelyi főgimn. tanár, közli írásban és öt táblára rajzolt képben azokat a nagyobbára népvándorláskorabeli sírleleteket, a melyek néhai dr. Lipp Vilmos ásatai által Keszthely vidékén felszínre kerültek s most a vasvármegyei régiség-tárban őriztetnek. Az öt képtábla közül háromon a keszthelyi Sörház kertjéből, egyen Fenékről, s végül egyen különböző keszthelyvidéki lelő-helyerekről eredő sírleletek rajzát mutatja be.

Keresztes József urad. gazd. intéző „Az üregi nyul Somogyban” című dolgozatában — 14 évi közvetlen tapasztalatából kifolyólag — érdekesen ismerteti meg ennek az eleven, exotikus vadnak Somogyban történt meghonosítását, nagy elszaporodását, életmódját, a megye területén való elterjedését s azokat a hihetetlen nagy károkat, a miket az erdőművelésben okoz. Az üregi nyul biológiájából egy jelenetet képmellékleten is bemutat.

Következik azután Csák Arpád szolgabíró, egyesületi titkár tollából: Fenék (Mogantiana) és területén az 1899. év folyamán teljesített első

Szala-e vagy Zala?

Egy névtelen cikkező a „Zalamegye, Zalavármegyei Hírlap” idei 47. számában „Károlyatok” cím alatt megemlékezik vármegyénk régi nevének visszaállítása iránt indított mozgalomról, s azt írja, hogy igaz ugyan, mikép megyénket Szalának mondták és írták, de a régi nevet ne állítsuk vissza, mert az újat már megszoktuk.

Ez igazi magyaros vélemény! Mert ilyen a magyar természet! Nem is igen vártam mást, mert ismerem nemzetemet; s azért *muhamedán* megnyugvással fogadom a dolgot: „Allah így akarta!”

Föl kell azonban hoznom mentségemül az egyik okot, mely arra késztetett, hogy a régi név visszaállítása iránt propagandát indítsak.

Ugyanis magából Zágreből nyertem értesítést, hogy a tulzó horvátok nehánya besorozza megyénket Nagy-Horvátországba. Vas és Somogy megyékből megelégszenek csupán azokkal a területekkel, melyeken *vend és horvát* nép lakik, de a mi vármegyénk egészen az övék, mert a megye neve *szláv!*

Ma még nevetséges inkább ez az erőlködés mint boszantó. De ne feledjük, hogy már sok bajt okozott az ilyen hamisítás. Hogy egyebet ne említsek: az *oláhok* mozgalma, mely szerint mint őslakók visszaszerezni akarják Erdélyt, szintén ilyenforma történeti *falsum* alapján keletkezett.

Ugy gondoltam, hogy ennek a törekvésnek utját lehet vágni, még pedig elég könnyen, — mert vármegyénk régi neve visszaállításának nagy horderővel bíró kérdése hivatalosan elintézhető volna, s alig kerülne több fáradságba mint bármely más aktának elintézése.

Ha ez nem kell a vármegye magyarságának: akkor nem lesz több szavunk az ügyhöz! . . .

Most azután le is tehetném tollamat, ha a cikkező egyuttal olyanfélét is nem állított volna, hogy örvendjünk, mikép *Göcsejben* a „küszőlások” nem követelnek elismerést, és hogy a *modern magyar* nem tudná megmondani egy serleg *kumis* felhörpintése után, *honor-e*, vagy *magor?*

Ezekre kétrendbeli dolog elmondásával felelek.

Tavaly a „Budapesti Hírlap”-ban egy pompás cikket olvastam *Deák Máriától*. „Penci” volt a címe. A cikkben fölemlítve volt a *Tárnok* határában levő *Asszuvölgy*.

„Asszuvölgy”? Sohasem hallottam ezt a nevet! — tündöttem magamban, mert harminc esztendő előtt (valamivel utóbb, mint az akadémiai „küldöttek” ott jártak, hogy a göcseji küszőlásokat összegyűjtsék s így *nemzeti kincs* gyanánt megőrizték az utókornak) én is Göcsejben jártam és azt hittem, hogy *Tárnokot* jól ismerem. Van ott egy „*Sziv-völgy*,” de ezt csak nem lehet írni Asszuvölgynek!

Megkérdeztem a tárnoki születésű kanizsa

archaeologiai ásatainak ismertetése. Mintán előre bocsátja Fenék fekvését s Bél Mátyás-, Rómer Flóris-, Lipp Vilmos- s Kuzsinszky Bálintnak az itt volt római várra vonatkozó adatait, helyesbíti Rómernak a vár bástyafalaira vonatkozó fölvételét s ismerteti azon alapfalaiban feltárt nagyszabású épületet, melyet az ő vezetése mellett a Batatoni Múzeum Egyesület, a tulajdonos Festetics Tassiló gróf engedélyével, államsegéllyel 1899-ben ásattott ki. Dolgozatához három képmelléklet van csatolva; egyiken Rómer Flóris felvételét, a másikon ezen alaprajznak általa történt helyesbítését s a harmadikon az 1899-ben feltárt épület alaprajzát mutatja be.

A szakközlemények sorozatában az utolsó dr. Lovassy Sándor gazd. tanintézeti tanár s múzeum-egyesületi elnöknek a »Balaton gémfajai«-ra vonatkozó s hat képmelléklettel illusztrált dolgozata, melyben a Balaton nádasainak, mint a gémekek lakhelyének körvonaloása után egyenként ismerteti, több mint egy évtizedre rugó vizsgálódásai alapján, a Balatonnál előforduló nyolc gémfélét, mely alkalommal érdekesen tárja elének azok rejtett házi életét. A nagy kócsagra, eme eltűnőfélben levő díszmadarunkra vonatkozólag pedig szinte statisztikai adatokat közöl. Végül kifejti, hogy mikor fognak e madarak a Balaton vidékéről végleg eltűnedezni.

Az Évkönyv második részét az »Egyesületi értesítő« képezi. Közölve vannak ebben az egyesület megalakulására s első három évére vonatkozó referatumok, a melyekből minden érdeklődő világosan megtalálja az egyesületi működését.

főkapitányt *Deák Pétert*. Fölvilágosított, hogy most Asszuvölgynek hívják azt a dűlőt, melyet az öregek Szivvölgynek neveztek.

Persze! Hiszen én is úgy jártam ottlétemkor, hogy nem értettem meg Kocsis Miska válaszát, mikor arra kérdésemre: „hol volt,“ így felelt: — „A szivvölgy-be.“ Éppen így járhatott más is, (talán éppen valami kataszteri hivatalnok) s neki „A szivvölgy“ név értelmetlen levén, megmagyarosította Asszuvölgyre.

Ime! nem kell tehát félni, hogy a civilizáció el nem temeti a göcseji küszölásokat!

A második dologra nézve pedig *factum*, hogy elődeink sohasem ittak *kumiszt*, hanem erjesztett árpa levét vagyis: *sört*. Ez pedig olyan civilizált ital, hogy nincs mit szégyenkeznünk miatta.

Ugyanis az erre vonatkozó egyedüli forrásmunkában, *Priscus Rhetor* történeti följegyzéseiben az foglaltatik: „a (hun) falvakból árpából készült *Kam* nevű italt hoztak bor helyett.“

És ezt a följegyzést elmagyarázták (azok a tudósok *szamójed*, *csuvasz*, *tatár* és más ilyenféle piszkos népeket akartak magyar rokonság gyanánt a nyakunkba varrni) olyképen, hogy az ősi nyelven *Kam*-nak nevezett szó helyett *Kumiszt* tettek, csupán azért, mert ez a szó megvan a tatárok nyelvében és kancatejet jelent.

És a dicső rokonság kedvéért megtették őseinket kancatej-ivóknak!

(Pedig a *Kam* szavát is megtalálta *Bálint Gábor* tudósunk, igazi rokonunknak a daliás és vitéz *cserkesz* népnek nyelvében, mely név szemünk láttára tűnt el 1864. évtől fogva a megsemmisülésbe. *Cserkesz* nyelven is *sört* jelent a *Kam* szó.)

Vagyis: egy serleg *Kam* fölhörpintése után a modern magyar még mindig meg tudja mondani, hogy ő se nem *hunor* se nem *magor*!

Halis István.

Karcolatok.

Közeledik a karácsony s nemesak a mystériumokban hívó ártatlan gyermekek, hanem a felnőttek nagy serege is kíváncsian lesi, mit hoz a Jézuska?

A családapák és a kereskedők (a kereskedő családapák pedig kétszeresen) aggodalommal néznek a szent ünnepek elé. A családapákat a rendkívüli kiadások, a kereskedőket pedig a karácsonyi vásárok pangása aggasztja. Tavaly is felhangzott a panasz, hogy a gazdasági depressió a Jézuska kasszáját sem hagyta érintetlenül s az ünnepi forgalom, amely a jobb időkben hozott valami kis élénkséget az üres boltokba, minimális mértékre szállott le.

A mi kereskedőink jajgattak, de még ezeknek csak egy kis alterációjuk volt, a bécsi gyárosok és nagykereskedők már erősen rakták a vizes borogatást a fejükre.

dés menetét; közölve van mindhárom egyesületi évről a számadás-vizsgálóbizottság záradékával ellátott számadása s vagyon kimutatása külön-külön; ismertetve van a Balatoni Múzeum állapota az egyesületi harmadik év végén; közöl kimutatást az egyesület és múzeuma javára az egyesületi első három év alatt tett adományokról, illetve ajándékokról; közli az egyesület tisztviselőinek, igazgató-választmányának, alapító- és rendes tagjainak névjegyzékét, mely egyúttal nagyon átnézetes kimutatás a befizetett tagsági járulékokról. Az alapító-tagok jegyzékével kapcsolatosan kimutatást közöl az alapítványok állásáról is. A »Nekrológ« rovatban közli az elhunyt tagok névsorát, közöttük Hencz Antalét, az egyesület első alelnökét, valamint Huszár Károlyét, az egyesület egyik oszlopos tagját részletesen s mindkettőt arcképpel. Bevezetésül közli az egyesület alapszabályait.

Ezekben ismertettük a legrovidebb vonásokban a Balatoni Múzeum-Egyesület első Évkönyvét s bátran hozzátesszük, hogy annak változatos s minőségileg is elsőrangú tartalma, továbbá az egyesületi értesítő világos berendezése dícséretére szolgál az egyesületnek. Az Évkönyv kiállítása esinos, képei sikerültek s Farkas János könyvnyomdájából került ki.

Üdvözljük a Balatoni Múzeum-Egyesületet eme erkölcsi sikere alkalmából!

K.

Mert hát mihozzánk mindent Bécsből, vagy legalább Bécsen keresztül hoz még a Jézuska is.

A kereskedők is úgy invitálják a vevőket: »Éppen most jöttem meg Bécsből s a legújabb dolgokat rendeltem meg.«

A reklámok is csak akkor hatásosak, ha bécsi portékáról, angol szövetről, francia selyemről szólnak.

Az osztrák urak arról panaszkodnak, hogy 70%-ot fizetnek a közös költségekhez. Vegyék maguknak azt a fáradságot, hogy nézzenek bele a legkisebb falusi boltba s kérdezzék meg, hány százalékát hozzák Ausztriából az eladásra kínált portékának s hány százalékot nyer rajtuk az osztrák gyáros és nagykereskedő.

Tessék végignézni egy zalaegerszegi országos vásárt, mennyi ott a külföldi áru? Bizony-bizony a szarvasmarhák és lovak kivételével csak a gerencesér, néhány puruszlis, oszmadia és fakanalas tót árul hazai portékát, no meg a peesenyes sátrakban kaphat az ember magyar hurkát. A többi német származás.

András napjára ismét beállított a bazár a Kazinczy-térre; a bécsi szabó, aki »magyar gyártmány« árul; a konfekciós, aki összeszedi a nagyvárosok selejtes portékáit és valamennyi jó vásárt csinált, mert a göcseji ember szereti vásáron elkölteni a pénzét.

Olyanformán bánnak el velünk, mint a négekkel, akik üvegyöngyért és rozsz kieséért odaadják a legértékesebb állatbort, elefáncsontot és aranyport.

A bazár előtt tolongott az ember s a Jézus szent nevében és kontójára vásárolta a sok haszontalanságot; az az ur pedig, aki arra sem érdemesít bennünket, hogy megtanulja magyarul kínálni portékáját, vásár után két zsák aprópénzt olvasgat és meglehetősen dörzsöli két keze között a szakálát.

Nem mi vagyunk a világ legjámorabb nemzet?

És még ahelyett, hogy az osztrák szákmányolás ellen foglalnánk állást közös erővel, egymást obstruáljuk agyon. Pedig az obstrukció sem hazai portéka; ezt is Ausztriából importálták.

* * *

A vásárról s az osztrák iparról, valamint a magyar ember balek voltáról jut eszembe, hogy a vásárok régen kiküszöbölt alakja Andrásnapján újra megjelent a porondon.

A késes a »Korona« szálloda előtt pumpolta és röhögte a göcseji legénységet.

Ehez a mesterséghez, amely busásan jövedelmez, nem kell egyéb, mint három tuat kieska (tuatja két korona), egy kötél és száz darab vaskarika. A késiket beleszurkálja az élelmes német egy deszkába, a kötéllal kört csinál s a vaskarikából ötöt ad egy krajeárért a körön kívül álló népnek. Azután dobálják a karikákat a késerekre.

Akinek a karikája fennakad egy késen, az nyert egy hat krajeáros kieskát. Jaj! de mikor akad a karika a késre?

A német zsebe régen megtelt krajeárral s a késékből még egy sem hiányzik.

Egyetlen legényt láttam, aki nyert. Egy korona ára karikát hajigált el s a nyereményért ígért a pajtása — egy hatost.

Ugy tudom, hogy a belügyminiszter az ilyen vásári játékokat tiltotta. Hogyan kerülhetett mégis a »Korona« elé az a késes?

* * *

Lezajlott a zalaegerszegi kereskedelmi kör első tea estélye is.

Rosz próféta voltam. Azt jószótam, hogy az első estély családias jellegű lesz s kevesen vesznek részt; a második egy muriban csucosodik ki, a harmadik pedig ballá alakul át.

Az első estély azonban rám cáfolt. Sokan is voltak; muri lett a vége, bál is lett belőle. Talán az első utolsó is akar lenni, hogy az összes estélyek jó és rozsz tulajdonságait egyesítette magában.

Nem! Ezt még az estélyek hosszú sora fogja követni. A kereskedelmi viszonyok annyira rozszra változtak, hogy az élet gondjait le kell gyűrni egy kis pezsgóval.

Dr. Hajós Ignác, városunk jeles kriminallistája az estélyen a socialismusról tartott felolvasást. Tele volt ez az értekezés tudományal, ember-szeretettel; a társadalmi nyomor szomorú képeivel. Résztvét a szegények iránt; hódolat az emberszeretettel, a tudomány és felvilágosodás

nagy alakjaival szemben; szigorú kritika a mai gazdasági rend igazságtalanságai s az anyagi hatalommal megáldottak szűkebbiségével szemben: ezek jellemezték dr. Hajós Ignác felolvasását.

De hálátlan tőrre lépett. A közönség bábra öltözve, táncra kész hangulatban nem vette szívére az intelmeket. Sőt megkivánt egy kis francia pezsgőt, hogy fokozottabb mértékben érezze azokat a gyönyöröket, amelyeket a gazdasági rend a kiválasztottaknak nyújt.

Reggelig ittunk a nagy szocialisták egészségére.

Hivatalos-rovat.

I.

A m. kir. földmívelésügyi minister úr 1903. szeptember 27-én kelt 80385/IV. 3. sz. rendelete folytán felhívom a város területén levő összes gyümölcsfa termesztőket, hogy az 1834. évi XII. t.-c. 50. §-a értelmében legkésőbb márczius végeig a belsőségekben, majorokban, szőlőkben, gyümölcsösökben és kertekben lévő fákat és bokraikat a kártékony hernyóktól, illetőleg hernyó fészkektől és lepketojásoktól, vértetűktől, valamint a darazsaktól megtisztítani s az összegyűjtött hernyókat, hernyó fészkeket és hernyó tojásokat elégetni kötelességüknek ismerjék annál inkább, mert ellen esetben kihágás miatt 100 koronáig terjedhető pénzbírsággal fognak büntettetni s a hernyóirtás költségükre fog elvégeztetni.

Zalaegerszeg, 1903. november 30-án, Zalaegerszeg r. t. város tanácsa.

II.

Zalaegerszeg r. t. város tanácsa közhírré teszi, hogy a legtöbb adót fizető városi képviselőknek 1904-ik évre kigazított névjegyzékét az 1886. évi XXII. t.-c. 33-ik §-a értelmében a városi főjegyző irodájában 1903. december 5—10-ig azaz: öt napon át az esetleges felszólalások megtehetése céljából közszemlére kitette.

Zalaegerszeg, 1903. december 4-én, Zalaegerszeg r. t. város tanácsa.

Várhidy Lajos
polgármester.

Hirek.

Plebánia betöltése. A lemondás következtében megüresedett kispöbői, püspöki szabadadományozású plebánia javadalmát *Ráth Gyula* ottani ideiglenes adminisztrátor nyerte el.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Somossy Gyula* zalaegerszegi lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká nevezte ki a zalaegerszegi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez.

Uj gazdasági tanársegéd. A földmívelésügyi m. kir. miniszter *Tillman Ákost*, a magyaróvári gazdasági akadémia végzett hallgatóját, a keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézethez ösztöndíjas gazdasági tanársegéddé kinevezte és a növénytermelési tanszékhez osztotta be.

Szolgabíró választás. Csák Árpád keszthelyi szolgabíró a belügyminiszter október hónapban felmentette állásától, mert a törvénytársa képeztést kellő időben meg nem szerezte. A vármegye törvényhatósági bizottsága, méltányolva Csák Árpád tíz évi szolgálatát s elismerésére méltó hivatalos és társadalmi tevékenységét, figyelembe véve továbbá azt, hogy Csák Árpád jogtudori oklevél elnyeréséhez csak egy pótvizsgája hiányzott, október havi közgyűlésében kimondta, hogy a miniszteri rendelet végrehajtását decemberig felfüggeszti. A belügyminiszter azonban a közgyűlés ezen határozatát megsemmisítette s ezért Csák Árpádnak meg kellett vállalnia hivatalától. Valószínű azonban, hogy csak rövid időre, mert a múlt héten megszerezte a jogtudori oklevelet s tegnap avatták doktorrá a budapesti tudományegyetemen. Most már tehát mi sem áll utjában annak, hogy a vármegye október havi közgyűlésében hozott határozatának érvényét szerezzen s Csák Árpádot meghagyja eddigi hivatalában, illetve újból megválassza keszthelyi szolgabíróvá, amely állást egy évtizeden át fellebbvalóinak megelégedése, a

nagyközönség teljes elismerése mellett töltött be a társadalmi téren is, különösen a Balatoni Múzeum létesítése körül, oly sikeresen működött, hogy munkálkodását a szakkörök s a kormány is méltányolják; annál kevésbé tételezhető fel, hogy azok előtt a vármegye hunyjon szemet.

A kereskedelmi kör tea-estélye. A zalaegerszegi kereskedelmi kör a múlt héten tartotta első tea-estélyét, amelyen a tagok s családjaik szép számban vettek részt. Az estélyt dr. Hajós Ignác felolvasása vezette be. A szociális mozgalmak eredetéről, a szocializmus pszichológiájáról értekezett mély tudással, széles látókörrel, alapos történelmi és bölcséleti tanulmányal. A közönség élvezettel hallgatta végig a komoly tárgy felolvasást s dr. Hajós Ignácot lelkesen megéjenezte. Felolvasás után a fiatalság táncolt, a közönség más része az asztalok mellé telepedett s az estély egy kedélyes, fesztelen házi mulatság képét vette fel. A reggeli órákig maradt együtt az estély közönsége. — Reméljük, hogy a következő estélyek is így sikerülnek látogatottság és kedély dolgában.

Gazdaköri közgyűlés. A Nagykanizsa város és járási Gazdakör f. hó 9-én délelőtt 10 órakor Nagykanizsán a városháza nagytermében tartja rendez évi közgyűlését.

Nagykanizsa r. t. város képviselő testülete Vécsey Zsigmond polgármester elnöklésével tartott közgyűlésén az 1904. évi városi költségvetést 816.998 K 20 f szükséglettel, és 626.052 K 80 f bevétellel irányozta elő; ilyképp a községi pótlékkal fedezendő hiány 190.945 K 40 f; a községi pótdadó-alap 313.025 K 26 f állami adó, amelynek 61%-a nyújt teljes fedezetet. — A legtöbb adófizető városi képviselők 1904. évre érvényes névjegyzékét jóváhagyták. — Hutya Károly közbiztonsági állatorvosnak ez állásáról való lemondását a közgyűlés tudomásul vette s megbízta a városi tanácsot, hogy a lemondás következtében megüresedett állásnak betöltése iránt a szükséges intézkedést tette meg.

A Balaton az Urániában. Sági János, a „Keszthelyi Hírlap“ agilis munkatársa, aki a Balaton kultusz szolgálatának szenteli minden erejét és Szalay Sándor „Balaton“ című darabját a budapesti „Uránia“ színházban tegnap mutatták be. Az eredmény már eleve biztosítva volt, mert a magyar tenger partjáról vett remek képek mindenkit lekötnek. Keszthelyről az előadásra többen felutaztak a fővárosba.

A Körmeny—muraszombati h. é. vasut részére Vasvármegye részéről megszavazott hozzájárulást a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyta.

A Dunántúli Közművelődési Egyesület november 29-én tartotta Budapesten az új városháza tanácstermében szép számú, érdeklődő közönség részvételével XII. évi közgyűlését *Pallavicini Ede* örgróf egyesületi elnök elnöklésével, aki lelkes éljenzéssel fogadott beszéd kíséretében nyitotta meg a közgyűlést, mely után *Porzolt Kálmán* főtítkárral előterjesztette az egyesület évi jelentését, dr. *Óváry Ferenc* pedig a számvizsgáló bizottság jelentését terjesztette a közgyűlés elé, hangsúlyozván az egyesületnek szomorú anyagi helyzetét. Intó példa ez arra, hogy nagyobb társadalmi tevékenységgel az érdeklődést az egyesület iránt fokozni kell. — A közgyűlés elnöknek egyhangulag *Pallavicini Ede* örgróft és másodelnöknek *Rákosi Jenőt* újból megválasztotta s az egyesület megalapítóját, több éven át fáradhatlan buzgalmú elnökét, jelenleg örökös diszelnökét, *Szell Kálmánt*, táviratilag üdvözölte. Majd jegyzőkönyvileg fejezte ki a közgyűlés elismerését *Porzolt Kálmán* főtítkárnak, *Fekete Ignác* főpénztárnak és dr. *Fodor Oszkár* titkárnak. Az igazgató választmány tagjainak megválasztása után *Rákosi Jenő* másodelnök tartotta meg a jelenlevők feszült érdeklődése és helyenként zajos teszése mellett előadását a magyar nyelvről.

Az iskolai évek felévre való beosztása. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium november 20-án 83.525. sz. a. kelt körrendeletével elrendelte, hogy az állami, községi, egyesületi és magán jellegű felsőbb leány-, felső nép- és polgári iskoláknál a folyó 1903/4-ik iskolai évben a féléves beosztás lépjen életbe.

Tanitógyűlés. A sümegi róm. kath. tanítókör Sümegen tartotta őszi közgyűlését *Németh János* egyházi és *Bánfi Alajos* világi elnök elnöklésével. A gyűlést megelőzőleg *Pap József* kántortanító első leányosztályú növendékeivel gyakor-

lati tanítást tartott; bemutatta a rendszert és tanítás menetét, ahogyan fonomikai módszerrel tanulóit olvasni tanítja; az érdekes előadást figyelemmel hallgatták s a rövid idő alatt elért szép eredmény általánosan helyesléssel találkozott. — Ezt követte az elnöki jelentés. Az üresedésben volt jegyzői állásra *Németh Józsefet* választották meg. — A betérjesztett s a számvizsgáló bizottság által megvizsgált számadást a közgyűlés elfogadta s a pénztárnak a felmentvényt megadta. — *Szarka Etelka* deáki tanítónő érdekes és közhelyesléssel fogadott felolvasást tartott a hazug gyermekek javításáról. — A közgyűlés az egyházi elnök indítványára feliratilag megkeresi a veszprémi megyés püspököt az iránt, hogy a sümegi és deveszeri esperesi kerületek tanítókörét válassza ketté olyképp, hogy egy a sümegi, mint a deveszeri esperesi kerület tanítói külön kört alkotassanak.

Megjutalmazott csendőrmester. Olvasóink még bizonyosan emlékeznek *Kolompár Ripacs Mónira*, a veszedelmes kóbor cigányra, aki sokáig a nekeresi cigány-tanyán húzta meg magát, a környéken többrendbeli lopást és betörést követett el s mikor a csendőrség utána vetette magát, az erdőben bujkált, mint az üldözött vad. Végre azonban hurokra került s a zalaegerszegi csendőrök elfogták. *Gábrriel Alajos*, volt zalaegerszegi csendőrparancsnok, a cigányok rettegett üldözője azt is kinyomozta, hogy ez a veszedelmes cigány Égerben (Csehország) rablógylósságot követett el s kinyomozta büntetésait is. Ezért a sikeres nyomozásáért az égeri hatóság *Gábrriel Alajos* csendőrmesternek 1000 K jutalmat adott.

Zalamegyei kivándorlók sorsa. Szombathelyről írják a következő siralmas tudósítást egy csapat Amerikából visszatért muraközi ember sorsáról:

Furesa társaság érkezett a minap a szombathelyi vasuti pályaudvarra. Kormos, álmos, elnyűtt ruhájú, ijesztő külsejű alakok, kik az első pillanatban rablóbanda benyomását keltették. Pedig szegény, jóra való magyarokból állott a karaván, mely 13 napon át szakadatlanul utazott, míg a világ tulsó végéről az innensőre ért. A bécsi vonattal érkeztek a fáradt, aszott emberek, kiknek sorsáról, saját elbeszélésük nyomán, a következőket írhatjuk meg:

Ezelőtt két esztendővel indultak utra Csáktornya vidékére, abban a kellemes reményben, hogy odaát Amerikában keresnek boldogulást. Tizenhét volt akkor, de számuk azóta tizenegyre apadt. Tizenegy férfi és hét nő volt akkor a karaván tagja, azóta három férfi és négy nő Amerika szabad földjében pihen.

Sorsukat egy *Bóbita János* nevű szláv ügynök vezérelte, akinek lelketlenségét csak a messze Brémában tapasztalták. Ott ugyanis kétszeresen fizették meg a szíves kalauzálást, mikor pedig Amerikában partot ért a lábuk, akkor a rájuk várakozó ügynök újból megsarcolta őket. Az amerikai ügynök aztán tovább intézte sorsukat s egy hatalmas expedícióval utra bocsátotta őket Ohioba.

Itt keserves két esztendőt töltöttek. Csekély bérért éjjel-nappal dolgoztak, nem volt ünnepnapjuk, nem karácsonyuk és husvétjük, szakadatlan munkában töltötték az időt, míg végre megelégtettek a jót s haza jöttek.

Ez azonban nem ment olyan simán. A gyár nem akarta őket elereszteni, csak akkor, mikor a magyar konzulátus segítségét vették igénybe. De itt is csak úgy boldogultak, hogy elbeszéltek meghalt társaik nyomorgatását, kiket az élő munka s a vandál bánásmód kergetett a halálba.

Sokat beszéltek a hazatért emberek a bensülött rablók, utonállók és zsebmeteszők korlátlan uralmáról. Maguk a rendőrök is e ziványok céhébe tartoznak s jaj annak az idegennek, aki a karmuk közé kerül. Kiszámíthatatlan ügyességgel hatalmas ökölepást mérnek a kiszemelt áldozat arcába, aki menten összeesik s e közben kirabolják. Csak arra ügyelnek a banditák, hogy a megtámadott idegen meg ne haljon, de ha olyan erős volt is az ütés, hogy a szegény bevándorolt elpusztul annak hatása alatt, az sem tesz semmit, mert másnap jön a szemetes kocsis, az fölszedi az utmenti hullákat s viszi a szemetes házba. Ott aztán a nemesebb szemétnak minősített emberi hullát kikaparják a szemétből s egy hatalmas üstben kifőzik.

Elbeszélésük szerint a legtöbb ilyen nemes szemét magyar emberből kerül.

A szegény csáktornyaiak midemmel valamelyes kis pénzt is hoztak haza. Ez azonban kevés abhoz,

hogy kivándorlásuk alkalmával itthon eladott birtokaikat ismét visszavásárolhassák. Nem vár tehát más rájuk, mint a szorgalmas munka, melynek rendjén búsan tapasztalják majd, hogy becsületes munka mellett izletesebb idehaza a vékony falat, mint odaát a szakadatlan baromi munkával megkeresett keserű kenyér.

A szánalmas külsejű karaván *Kanizsa* felé vette útját. Csak nem akarnak máshova telepedni mint a szülőföldre.

Számban megfogyva, erőben megtörve, hiu reményekben esalódva térnek haza a rég, nem látott ismerős tájakra, hol a rokonok tán el is feledték őket, de ha viszontlátják is most egymást, nem lesz már e viszontlátásban sok öröm.

Okulás céljából olvassa el mindenki e sorokat, talán mind kevesebbszer kell majd ilyen siró-rívó tudósításokkal busítani a magyart!

Választás. A kereskedő ifjak önképzőkörében az elnöki állás tudvalevőleg már hosszabb idő óta üres; most készülnek ezen tisztet betölteni s a mint megbízható helyről értesülünk, ismét *Balassa Benő* volt elnököt akarják megválasztani.

Anyakönyvvezető-helyettes kinevezése. A m. kir. belügyminiszter a zalaegerszegi anyakönyvi kerületbe *Brenn Zoltán* városi aljegyzőt anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki.

Pékek kartellje meghiúsult. Mint a múlt számban közöltük, a helybeli pékek kartell kötésre készültek. Megkötötték e tárgyban a szerződést, alá is írták, azonban december 1-én, midőn a kartellnek életbe kellett volna lépni, elállottak tőle. Ugy mondják a pékek, hogy a mostani magas lisztárak mellett nem képesek 6 zsemlyét adni 20 fillérért, különben tönkre kell menniök.

Szaktanfolyam. A nagykanizsai kereskedő ifjak önképző egylete tagjai számára szaktanfolyamot létesít, amelyre eddig az egyesület tagjai közül harmincan jelentkeztek. A tanfolyamot hetenként háromszor tartják este 9—11 óráig. Az előadásokat *Domány Ármin*, *Markovics Dávid* felső kereskedelmi iskolai tanárok és dr. *Rosenberg Gyula* ügyvéd tartják. A tanfolyamon résztvevők havi négy koronát fizetnek az egyesület pénztárába.

Rákóczy-ünnepély Alsólendván. Alsólendva hazafias közönsége november 29-én tartotta nagy érdeklődés mellett a Rákóczy-ünnepélyt. Az ünnepi beszédet *Tüskés Dezső* kir. albiró tartotta. A műsort ezen kívül énekek, hazafias dalok és szavatok töltötték be.

Öngyilkos községi jegyző. *Baresay Boldizsár* balatonfüredi községi jegyző Székesfehérvárott a múlt héten agyonlőtte magát. Agnoszkálása után a székesfehérvári rendőrség értesítette a községet s a tapolezai járás főszolgabíráját. Miután *Baresay* mindenki pontos embernek, lelkiismeretes jegyzőnek ismerte, aki házas családi életet élt, anyagi gondokkal nem küzdött, öngyilkosságának híre általános meglepetést keltett. A nyomban megindult vizsgálat után kiderítette, hogy *Baresay Boldizsár* 10800 koronát sikkasztott s a büntetés elől menekült a halálba. Négy évvel ezelőtt Balatonfüreden szénkénegraktárt állítottak fel s azt illetékes helyen a község kezelésére bízták. A község képviselő testülete a raktár kezelésével addig is, amíg arra más alkalmas egyént szemel ki, ideiglenesen *Baresay Boldizsár* jegyzőt bízta meg. A községi jegyző a raktárt hosszú ideig minden ellenőrzés nélkül kezelte s a befolyt összegeket saját céljaira használta fel. A képviselőtestület egy ízben már számadást követelt s kijelentette hogy a szénkénegraktárért felelősséget nem vállal. A számadás be is terjesztett, de annak a raktáron levő szénkéneg mennyiségére vonatkozó adatai nem ellenőriztettek s valószínű, hogy a jegyző a tényleges állapotnál nagyobb mennyiségű készletet tüntetett ki s a pénz hiányát így leplezte. Miután most már félt a felfedeztetéstől elutazott hazulról s Székesfehérvárott egy szállodában agyonlőtte magát. Hogy az elsikkasztott összeg hova lett, nem tudják. Valószínű, hogy lassanként elfogyott, ámbár *Baresay* életmódjában az utolsó időben sem tapasztaltak változást. Családja és környezete semmit sem sejtett, mert a hiányt pótolták volna. A szerkesztésnek Balatonfüreden anyfi jóakarója volt, hogy az elsikkasztott összeget feltétlenül előteremtették volna, ha helyzetét feltárja. Dacára bűnös voltának, *Baresay Boldizsár* sorsairánt Füreden általános a részvét.

Felvétel a gazdasági tanintézetekbe. A hivatalos lap f. hó 1-én megjelent száma közli, hogy a földmivélségi miniszter a gazdasági tanintézetek részére kiadott szervezeti, rend és fegyelmi szabályzat 4-ik §-át, mely a felvételi előképzettség gyanánt VI-ik középiskolai osztály elvégzését írja elő, oda módosította, hogy 1904. év október hó 1-től, kezdve csak a gimnázium és reáliskola VII-ik osztályát vagy a felső kereskedelmi iskola egész tanfolyamát végzett tanulók vétetnek fel a gazdasági tanintézetek első évfolyamára.

Névmagyarosítás. A m. kir. belügyminiszter *Morgenstern* Ernő zalaszentgróti illetőségű ugyanottani lakos vezetéknévének „*Marton*“-ra kért átváltoztatását megengedte.

Uj cigány banda. Burka Pista primás felkérte a szerkesztőséget annak közlésére, hogy nyolcad magával Zalaszentgróton letelepedett s a közönséget jó muzsikával mulattatni kész. Burka Pistát csak mi mondjuk „primás“-nak, ő maga zenekarvezetőnek nevezi magát, mert a modern cigánynak manap már derogál a primás cím s nem is áll bandába, hanem zenekarba. A busongó, csapongó magyar muzsikát lassanként talán el is feleli és operákat játszik. Burka Pista kérésének eleget tettünk, de azt fűzzük hozzá, hogy maradjon meg primásnak a bandában, ne vágyakozzék a zenekarvezető titulusra, mert a magyar cigány sohasem lesz jó kappelmeiszter, s a kappelmeiszter soha se tudna jó primás lenni. Nem vág a természetük.

Veszedelmes nyeresemény. Mihály gazda nagyon rösteli az alábbi esetet s miután egyébként szelíd lelkű, józan életű ember, a nevét el sem áruljuk. — Az András napján tartott zalaegerszegi vásáron Mihály gazda eladott két természetes ökröt. A vásár szinte várakozáson felül jól ütött ki, szívesen adott tehát az asszonynak egy 10 K-ás bankót, hogy vegyen rajta magának új ruhát. Az asszony persze megnéz tiz sátrat és száz vég portékát, míg végre egyből leméreti a szoknyának valót. A gazda nem szeret a sátrak előtt ácsorogni. Elvált a feleségétől s megmondta, hogy melyik koresmában találkoznak. Az asszony sokáig válogatott, Mihály gazda unalmában sokat ivott, majd pedig elkezdett egy ismerős emberrel kártyázni — gyujtoba. Az ismerős bogár szemű felesége volt a gibie. Mihály nagy szerencsében volt s elnyerte a partnerének összes gyujtóját. Tréfálózva mondta a másiknak. „Tegey kend a bankba a feleségit. Megér ám egy pakli gyujtót.“ Tréfára fogta a dolgot a másik is; azt mondta rá, hogy gült. És Mihály gazda kivágott két disznót. „Az enyém vagy galambom“, rikkantott a nyertes és meg akarta eszokolni a menyecskeket. De már erre vége szakadt a tréfának. A nyeresemény úgy teremtette nyakon Mihályt, hogy elesett, a fejét beleütötte az asztal sarkába s a vérből a felesége mostá ki.

Iparkiállítás. Sopron iparosai 1904. évben iparkiállítást rendeznek. A soproni kereskedelmi és iparkamara területén lakó iparosokhoz felhívás érkezett, hogy a Sopronban 1904. szept. 3—29-ig tartandó iparkiállításon vegyenek részt, mint kiállítók. A kik résztvenni akarnak, f. évi december hó 31-ig jelentsék ebbeli szándékukat az iparkiállítás előkészítő bizottságának, melynek elnöke dr. Töpler Károly soproni polgármester.

Javithatatlan gonosztevő. A lopásairól, hirhadt Kovács Jóska nevű fiu jólvajlásainak sorozata egygyel ismét szaporodott. A minap ugyanis Bukovác József hozót-utcai lakós gyermekeihez ment játszani, mely alkalmat felhasználva egy kabátot lopott, és azzal a szándékkal rejtette el, hogy később érte megy és elviszi. Azonban rájöttek a turpisságra és feljelentették a rendőrségnek. Nevezett fiu annyiféle lopást követett máj el, hogy megérdemelné, hogy javító-intézetbe kerüljön.

Meglopták a tolvajt. Az ugynevezett „fékész kómárok“ (vásári tolvajok) egyike szép szürke nagykendőt lopott egyik sátorból. Megörült a jó meleg nagykendőnek, mellyel egyik kurta koresmába ment, hogy ott megebédeljen. Mialatt az ebéd elköltésével foglalkozott, valaki elemelte mellőle a lopott kendőt. — Nem állt be ez alkalommal az a közmodás, hogy: „Nehéz ott lopni, ahol a gazda maga is tolvaj.“

Andrásnapi vásár. A múlt hó 30-án városunkban megtartott Andrásnapi vásár rosszul sikerült annak dacára, hogy az időjárás kedvező volt. A kirakódó vásáron sok volt a ugyan a kereskedő és iparos, de vevő kevés mutatkozott s így keres-

kedőink és iparosaink csalódottan tértek a vásárról haza, mert kevés portékát voltak képesek értékesíteni. — Az állatvásárra szép számban hajtották fel az eladásra szánt állatokat, azonban oly tulajdonságú magas árakat szabtak az eladók, hogy aránylag kevés eladás történt. Vidékről jött kereskedők jó része üresen volt kénytelen a vásárról távozni. Fölhajtásra került 32 db bika, 571 tehén, 494 üsző, 798 ökor, 680 tinó, 372 borju és 440 ló; összesen 3380 darab. Eladtak belőlük 1243 darabot. Az eladási árak következőképpen alakultak: magyar fajta jármos ökor 450—1300 K, tarka jármos ökor 400—1400 K, magyar fajta tinó 250—900 K, tarka 300—900 K, magyar fajta tehén 50—220 K, tarka 50—300 K, magyar fajta üsző 100—300 K, tarka 100—320 K, borju (szopós) 24—100 K, választott 20—60 K. Igás ló 100—500 K, háttas ló 240—500 K, levágásra 24—80 K, csikó (1 évesig) 80—200 K, két évesig 120—280 K, 3 évesig 150—400 K, 4 évesig 180—580 K. A megvett állatok közül sokat szállítottak külföldre.

Érdekes tapasztalatok. Bizonyára érdekelni fogja mezőgazdáinkat, kiknél a trágyázás napirenden való kérdést képez, hogy Németországban számtalan kísérlet alapján kétségbevonhatatlanul behibonyított, miszerint egy igen fontos műtrágyafajt illetőleg eddig a legnagyobb tévedésben voltunk! Szó van pedig a Thomassalakról, amelyről a magyar gazdák saját tapasztalatból is tudják, hogy kitünő, biztos és tartós hatású foszforsavas műtrágya, de általánosan el van terjedve Magyarországon azon balhiedelem, hogy a Thomassalak csak akkor hat, ha azt ősszel alkalmazzuk. Nos hát ez óriási tévedés. Ebben a tekintetben példát vehetünk a német gazdáról, aki alkalmazza a Thomassalakat az év minden szakában, ősziak alá ősszel, tavaszak alá télen vagy kora tavasszal, sőt a réteket még nyáron is trágyázzák, p. o. az első kaszálás után, még pedig bámulatos eredménnyel. A mai rosz gazdasági viszonyok közepette azt hisszük, nem végzünk hiábavaló munkát, ha a külföld haladására rámutatunk. Persze itt is helyén való lesz az óvatosság abban az irányban, hogy csak kis kitünő minőségű árut vásároljunk. Ugy tudjuk, hogy eddig a berlini Thomassalagyarak által forgalomba hozott „Csillag“ védjegyű Thomassalak bizonyult leghatásosabbnak. Az említett gyárak vezérképviselője Magyarországon: Kalmár Vilmos, Budapest, VI., Teréz-körút 3.

Csendélet Pusztaszentlászlón. Landzsák József pusztaszentlászlói legény rég udvarolt Gergály János odaváló gazda szemrevaló feleségének. Persze, hogy a férj volt az utolsó, aki ezt tudomásul vette. A mikor besúgták a férjnek, elhatározta, hogy a szerelmes legényt úgy istenigazában helybenhagyja. Az alkalom csakhamar elkövetkezett. Landzsák József a múlt hét egyik napján lebeállt a menyecske lakásának kertjében, várva az asszonyt. Gergály János a férj kiment, hogy körülnézzen, mely alkalommal meglátta a leskelődő legényt. Besietett a lakásba, kihozott egy kisfejszét s azzal támadt a legényre, aki meg füttykössel úgy vágta föbe Gergályt, hogy előtötte a vér. Ekkor addig ütötte Gergályt, míg csak bírta, minek következtében ez súlyos sérüléseket szenvedett. A nagy lármára összefutottak a szomszédok, bevitték a sérültet s elküldtek dr. Halász Vilmos helybeli orvosért s a legközelebbi csendőrszere. Az orvos is, a csendőrök is csakhamar a helyszínén termettek, előbbi gyógykezelés alá vette a beteget, utóbbiak pedig a tettest vették őrizet alá. Mikor a csendőrök a legényt bevitték a sérülthöz, az egyik csendőr a vér látására hirtelenül rosszul lett s tántorogni kezdett, miközben szuronyával arcát több helyen megsértette. A legényt átadták a büntető bíróságnak.

Ki az erősebb? Csáktornya külvárosában Jagecz János ismerik a legerősebb legénynek. Az erős embert azonban szelid természettel áldotta meg az Isten. Ok nélkül nem verekszik. Podvezáncz János szintén erős embernek tartja magát s veszekedő természetű is. A múlt héten együtt volt a két erős legény a koresmában. Podvezáncz birkozásra invitálta Jagecz Jánost, ez azonban azt mondta, hogy minék mérték-össze az erejüket, ugyanis biztos az ő nyeresége. Bosszantotta a dolog a kötelezőt s Jagecz háta mögé kerülve, lekaparította annak az orrát. Ha meg nem szokik, a koresmában levő nép meglínchelte volna. Jagecz orrát a gyorsan felkeresett orvos helyére varrta.

A legmagasztosabb vívmányok egyike az egészség és jólétre nézve bizonyára a maláta kávé, amint az a Kathreiner-féle előállítási módban ugyszólván az egész világot, főképen minden családi asztalt meghódított. Mert családi kávénak a babkávé keveréke Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávéval oly összehasonlíthatlan előnyöket nyújt jóíz tekintetében, egészség és takarékoság szempontjából, hogy azt egyetlen egy gondos háziasszonynak sem szabad figyelmen kívül hagynia. Az a finom babkávé zamat, melyet a Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé egy különleges gyártási módszer útján bir, növeli mint pótkávé a babkávé kedvelt ízét, a mit semmiféle más pótlószerezrel elérni nem lehet. Másrészt ezen tulajdonsága folytán a Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé babkávéval való keverés nélkül is iható, kiválóan izlik, mint vérképző és táperős ital asszonyok és gyermekek részére orvosilag ajánlatik. Már első megjelenésekor a Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé, mint „a jövő kávéja“ jelezte. Ez a merész kijelentés ma már részben teljesült is, és az eddigi tapasztalatok szerint mindinkább teljesebbé megy. Fontos azonban, hogy mindég csak valódi Kathreiner-maláta kávé használjunk, miért is szükséges, hogy a bevásárlásnál mindég a »Kathreiner« nevet hangsúlyozzuk és csakis az eredeti csomagokat Kneipp-páter védjeggyel fogadjuk el. Gondosan kerüljünk minden utánzatot és ne vásároljunk soha azt, a mit nyitva mérlegelnek.

Postai küldemények fölírasa. Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter a levélpostai küldemények borítékára, vagy címszalagjára tehető felírások ügyében új határozatot hozott. A határozat szerint a küldemény feladója saját nevét, állását és lakását a burkolat első vagy hátulsó oldalának felső szélére kiírhatja, rányomhatja, vagy bélyegzőjét rányomhatja. Ezenkívül a boríték vagy a címszalag címlapján és hátulsó oldalán nyomtatott egyéb megjelölés, ábra, kép és hirdetés alkalmazható. A hirdetés azonban ugyanazon a küldeményen egy-egy vállalatra, úzletre, illetőleg ügykörre vonatkozhatik és csak annyi helyet foglalhat el, hogy a cím könnyen olvasható legyen és a helyi és kelti bélyegző, valamint az esetleg szükséges szolgálati megjegyzések följegyzésére és kézbesíthetlenséget jelző cédula felragasztására elegendő hely maradjon. Együttal figyelmezteti a miniszter a posta- és táviróhivatalokat, hogy magánvállalatok levelezőlapjai és zárt képes levelezőlapjai szintén az előbbi szabályok alá tartoznak. A magánvállalatok gyártmányán a Magyar királyi posta felírás vagy a magyar címer alkalmazása tilos. Ezeket a postahivatalok nem küldik tovább, hanem a feladónak adják vissza, illetőleg mint térti küldeményt kezelik.

Táncoktatás. Kábai Tany József táncotanári mai számunkban megjelent hirdetésére felhívjuk a közönség figyelmét.

Köztudomású, hogy köhögés, rekedtség és elnyálkásodásnál légbiztosabban hatnak a világ-hírű „Egger“ féle mellpasztillák, melyek a gyomrot nem rontják és kitünő ízűek. Kaphatók minden gyógyszerertárban és drogueriában. Doboz 1 K és 2 K. (Próbadoboz 50 fillér.) Főraktár: Nádor gyógyszerertár, Budapest, VI. Váci-körút 17.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a *Ferenc József keserűvíz* valamennyi hasznos vizet, tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemes felülmulja. Kérjünk határozottan Ferenc József keserűvizet.

A locomobil és csaplógépezők tanfolyama az állami felsőipariskolában (Budapest, VIII. Népszínház-utca 8. sz. a.) jövő évi január hó 2-án nyílik meg s április hó 10-ig tart. E tanfolyamon a gőzmozdonyok (locomobilok) és csaplógépek szerkezete és kezelése fog taníttatni. Tanulóknak felvételnek a 18. életévüket betöltött írni és olvasni tudó önálló lakatosok, kovácsok s a különböző gépgyárak főbb munkásai, továbbá gazdatisztek, birtokosok, géptulajdonosok. A beletők erkölcsi bizonyítványt tartoznak előmutatni, a nem önálló munkások ezen kívül, ha munkában állanak, a munkaadótól kiállítandó munkabizonyítványt, ha nem állanak munkában, munkakönyvet tartoznak bemutatni. A tandíj 16 K, a mit a beiratás alkalmával kell lefizetni. A beiratások f. évi december hó 14-napjától 19 napjáig tartanak az intézet helyiségében. Vidékiek a tandíj beküldése mellett levélben is be-

ratkozhatnak. A vidékről jövő tanulóknak január hó 2-ik napján kell személyesen megjelenniük az intézetben.

Az utalványhamisító. A zalaegerszegi m. kir. postahivatal a következő figyelmeztetést teszi közzé: A tatai ugyszintén a soproni kir. postahivatal mult hó 30-án, illetve f. hó 4-én egy-egy postautalvány hamisítványt foglalt le, melyekre nézve a vizsgálat azt derítette ki, hogy mindkét helyen ugy uriasan öltözött, 30 év körüli barnás szőke bajuszu, barna loden ruházatu és kalapos egyén követett el akképen visszaélést, hogy a lefoglalást megelőző napon az estéli órákban egy kereskedőnél megjelent s ott azon címen, hogy a posta és távirtda hivatal már be van zárva, az utalványon kitett összegre, illetve annak egy részére pedig az ugyanazon kereskedőnél leendő bevásárlás végett sürgősen szüksége van, kérte, hogy az összeg neki részben készpénzben kifizetessék, részben pedig áruval egyenlíttessék ki. A kérelmet az érdekelt kereskedők mindkét helyen teljesítették s miután az utalványok hamisítványoknak bizonyultak, az egyik kereskedő 35 koronával, a másik pedig 24 koronával károsodott. A személyleírás egyformasága, valamint azután ítélve, hogy mindkét utalvány a hamisításnak ugyanoly jeleivel bír (aránytalan nagy kerületű bélyegző, kézi rajzzal készített helyi és kelti bélyegző, mindkét utalványon a felvevő alkalmazott nevének azonossága stb.) határozottan az tétélezhető fel, hogy mindkét visszaélés ugyanazon egyén által követetett el.

Egészséges gyomorhoz mindenekelőtt rendes erőteljes emésztés szükséges. Sajnos épen ez irányban azonban sokszor vétkeztünk és így támad: gyomorrontás, étvágytalanság, székrekedés, álmatlanság, főfájás, kólika, vérszegénység stb. Ne mulassza el tehát senki jó és hathatós óvszert használni, mely úgy a gyomrot, mint az egész emberi szervezetet erősíti, gyógyítja és jó egészségben tartja. Ilyen szer egyedül csak a valódi „Bradi-féle Máriaelli gyomorseppék“ évtizedek óta kipróbált zamatos ízű, biztos hatású házi gyógyszer az összes gyomorbajoknál. Üvege 80 fillér a gyógyszerárakban. Utánzatoktól óvakodjunk.

Gazdátlan nyeremények. A legutóbb kiadott hivatalos kimutatás szerint a Józsvi sorsjegyeknél 16600 db. olyan nyeremény van, a melyért még nem jelentkeztek, nyilván azért, mivel e sorsjegyek tulajdonosai nem tudják, hogy sorsjegyük ki van már húzva. Így van ez a többi sorsjegynél is és mivel ezek a nyeremények élővölnek, mondhatni, hogy sok millióra menő vagyon pusztul el azért, mert a sorsjegybirtokosok nem elég gondosak és nem járatnak megbízható sorsolási lapot. Ennélfogva, a kinek sorsjegyei és egyéb értékpapirjai vannak, arra nézve rendkívül fontos egy megbízható sorsolási lapnak a járatása. Ilyenként ajánlható a „Pénzügyi Hirlap“, a melynek sorsolási mellék-lapját, a Pénzügyi Utmutatót, a m. kir. belügy-miniszter mint teljesen megbízható szakközlöny, a m. kir. pénzügyminiszter mint szakértelemmel és pontosan szerkesztett közlönny hivatalosan ajánlott. A lap előfizetői a januári számmal ingyen megkapják a „Pénzügyi és Tőzsdéi Évkönyvet“, a mely sok hasznos tudnivalón kívül tartalmazza a kezdettől fogva az 1903 év végéig kihuzott, de kifizetés végett bemutatni elmulasztott sorsjegyek, kötvények és záloglevelek hiteles kimutatását, úgy, hogy e könyvből bárki azonnal megláthatja, ki van-e sorsjegye húzva, vagy nincs. A „Pénzügyi Hirlap“ előfizetési ára egy évre, a Pénzügyi Utmutatóval és a Pénzügyi és Tőzsdéi Évkönyvvel együtt 5 K, a mely postautalványon küldendő be a kiadó-hivatalba, VII., Kerepesi-ut 44. szám.

Mult hóban levágott állatok. A helybeli közhídon mult hóban levágásra került 42 db. nagy szarvasmarha, 38 db. tejfogú, 36 db. szopós borjú, 54 db. birka és 180 darab hizott sertés.

Allategészségügy. A földmivelésügyi miniszterhez beérkezett hivatalos jelentések szerint vármegyénk területén november hó 29-én 4 községben lépfene, 1 községben veszettség, 17 községben ragadós száj- és körömfájás, 1 községben ivarszervi hólyagos kiütés, 1 községben rühkór, 5 községben sertésorbáné, 37 községben sertésvész volt.

Uj zeneművek. A magyar hangjegypiac utóbbi időben szokatlan élénk forgalmat mutat zenei

ujdonságokban. Fájdalom, a forgalomba került ujdonságok javarésze nem egyéb selejtes, értéktelen produktumoknál, de viszont találunk közöttük méltánylásra érdemes műveket is. Ilyen a Dienel Oszkár bájos szerzeménye a „Valse ideale“, melyet a Rózsavölgyi cég adott ki. Fülbemászó dallamossága, a legelegánsabb francia mintákra támaszkodó könnyedsége értékes szerzeménnyé avatja a művet. Ára 2 K. „Fontaine lumineuse“ címmel koncert darabot adott ki ugyancsak a fenti szerző tollából a cég. Hogy Dienel Oszkár a zeneszerzés minden válfajában eredményesen érvényesíti talentumát, azt látjuk az előttünk fekvő darabból. Finom francia izlés jellemzi a esinos kompozíciót, amelyet a szerző Sauer Emilnek ajánlt. Ára 2 K. Ugyancsak Rózsavölgyi kiadásában jelent meg Horváth Géza 7-ik kis magyar fantáziája, amely három ismert dalmak variációit mutatja nekünk. Ára a füzetnek 1 K 20 f. Továbbá megjelent még Kerner Jenő és Herodek Sándor hazafias melodramája magyar dal, amelyről már behatóbban megemlékeztünk a „Népszínház“-ban történt bemutatása alkalmával. Így tehát csak örvendhetünk, hogy ez a hazafias munka a zongorázó közönség részére is hozzáférhetővé lett. Ára 3 K. Sok jót mondhatunk Lichtenstein Leonie 2 szép daláról is, amelyek szintén most láttak napvilágot. Az egyiknek, amely a szerző „Ah boldog-érzet“ című költeményére készült, ára 1 K 20 f. A másik meg Heine „Buesu“ című költeménye az ára 1 K 50 f.

Lengyelország. A juliusi forradalom híre napok alatt végig röpiült egész Európán. A lengyelek büszkén nevezték magukat a Kelet franciáinak. A francia nyelv is nagyon el van köztük terjedve. Sok műveltségi kapcsol is fűzte őket az igazi forradalmi nemzethez. A juliusi forradalom hírére megmozdult náluk minden. A belgiumi felkelésnél biztosra vették az orosz beavatkozást s így a nagy háborút Franciaország és a cár között, amely visszaadja Lengyelország függetlenségét. Épen az orosz hadi készülődés, mely azzal a veszélyvel fenyegetett, hogy az országot muszka katonaság szállja meg, a nemzeti hadakat pedig külföldre viszik, tette szükségessé a forradalom gyors kitörését. Ezt a francia titkos társaságok küldöttjei is siettették, hogy megakadályozzák a muszka seregek nyugotra vonulását. A lengyelek szabadságharcával foglalkozó részletesen a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 202. füzet. A 12. kötetes nagy munka szerkesztője Marezali Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbörkötésben 16 K; füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadónál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

A Kert, a kertészet összes ágait magába foglaló kertészeti szaklap f. évi 22. számának tartalma: konyhakertészet, gyümölcsészet, díszkertészet, faiskola, méhészet, közelről és távolról, tárcsa, gyógy- és iparnövények, hírek, világszemle, apró szakközlemények. Ára a havonként kétszer megjelenő szaklapnak egész évre 6 K, kertészeknek 4 K. Előfizethetni a kiadóhivatalban (Budapest, VII., Rottenbiller-utca 33. sz. a.)

Révai Kalendárium 1904. Az évről-évre megjelenő naptárak nagy tömegéből ez a kívül-belül magyar szellemű, színes köntösű, eleven kalendárium válik ki leginkább. Mint naptár teljesíti ugyan azt a hivatását, hogy az idők mulandóságát jelzi, de egyuttal adja azt, a miből minden örökkévalóság forrása fakad, „a nemzet szellemi kincsének a leltárát.“ Ilyképen jelentős szelleme van a „Révai Kalendáriumnak“ széles ez országban: viszi, terjeszti, propagálja és mindenkinek hozzáférhetővé teszi azokat a kincseket, melyekkel a nemzet géniusza áldotta meg a magyart. Bárkinek „ingyen“ küldi meg a kiadóhivatal: Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

Érdekes Könyvtár címen jelenik meg karácsonyra Szabó Endre szerkesztésében a legújabb, díszes kiállítású könyvalakú szépirodalmi havi folyóirat, melynek előfizetési ára negyedévre 1 K, tehát példátlanul olcsó. Az első füzet Mikszáth Kálmán, a világhírű író egyik legszebb, páratlan humorral megírt elbeszélését, „A batusz zsidó leány“-t fogja tartalmazni. Az „Érdekes Könyvtár“ kiadóhivatala (Budapest, VIII., József-körut 65. sz.)

gyűjtőívvel bárkinek készséggel szolgál, s gyűjtőit állandó tiszteletpéldányon kívül nagy könyvtárakban is részesíti.

Stampay énekek és imák könyvének X-ik kiadása 54 ujdonsággal bővítve jelent meg. Az ifjuság, a nép, a kántorok és a papság legpraktikusabb kézikönyve ez. Olcsóság tekintetében egyedül áll. 256 oldallal, esinos kemény kötésben 30 fillér, díszes vászonban 50 fillér. Tízre egy ingyen jár, kotta is ingyen. Kapható a szerzőnél Kőbölkúton, Esztergom megyében.

Az egereknek méreggel való elpusztítása.

Tekintettel a vármegyénkben ezidén igen elszaporodott egereknek elpusztítására vonatkozó célszerű teendők megismerésére, a vármegyei közgazdasági előadó ez ügyben az állami rovar-tani állomás vezetőségéhez fordult és egyuttal felvilágosítást is kért a gyakran emlegetett typhusbacillus alkalmazhatóságáról. Az ezen ügyben készségesen adott kimerítő válasz oly közérdekű, hogy azt a közgazdasági előadó rendelkezésünkre bocsájtotta.

Gazdáink ebből tájékozást nyerhetnek és az elősorolt irtási módszereket hasznukra fordíthatják.

A kir. áll. rovar-tani állomás válasza a következő:

A f. hó 20-án kelt soraira vonatkozólag értesitem, hogy az egértífuszbacillust az egerek irtására nem ajánljuk, mert ismételt kísérletek hiteles eredményeiből meggyőződünk arról, hogy ez anyag a gyakorlatban nem vált be. Ha a laboratóriumban el is pusztul tőle az egér, a szabadban a szer hatása, úgy látszik, sok körülmény (időjárás, párateltség, hőmérséklet, talajviszonyok stb.) kedvező összetalálkozásától függ. Sőt itt-ott a látszólagos eredmény más, nem méltatott okoknak tulajdonítandó (más nyavalyák pusztítása az egerek közt, nedvesség, fagy stb.), nem pedig a Löffler-féle bacillusoknak. Ha mégis saját kísérletei alapján is meg kíván erről győződni, úgy az oltóanyagért a m. kir. állami bakterológiai állomáshoz sziveskedjék fordulni (Budapest Hungária körút).

Jövőben ajánlom, hogy az itt megküldött útmutatás szerint akként tessék eljárni, hogy az irtást már tavasszal kezdjék meg, hogy a telet kihúzó egereket, tehát a későbbi ivadék anyját, irtásuk ki, s ezzel a bajt már mintegy csirájában fojtsák el. Ezt az eljárást a pocoktanyákon azután nyáron is kell folytatni, s akkor őszre sem a herésekben, sem az őszi vetésekben nem lesz baj.

A mostani kalamitásra csak a foszforos mérgezést ajánlhatom, mely igen gyors és kétségbevonhatatlan hatású. A mérgezés pillulákkal történik. E mérgezéskor következő szempontok tartandók szem előtt. A mérgezés megkezdése előtt tessék először is a főszolgabírótól irásbeli engedélyt kérni, hogy a pocokokat (mezei egereket) a határban mérgezhessek. Ezen engedély megszerzése után tessék a foszfort valamely nagyobb droguistánál megvásárolni (mert így olcsóbb). A foszfor megrendelésekor be kell küldeni a droguistához a főszolgabírói használati engedélyt is.

Hogy mennyi foszfort kell rendelni, azt az alábbiakból tessék megállapítani.

A kapott foszfort mindig elesukva és hideg és tiszta víz alatt tessék tartani.

A pillulák készítése következőképen történjék. Minthogy a foszforpillula csak akkor jó hatású, ha 1 1/2% mérget foglal magában, azért készítésekor mindig szem előtt kell tartani, hogy 100 kgr. (egy métermázsza) lisztre 150 deka (másfél kilogramm) foszfort használjunk. Ha kevesebb liszttől készül a pillula, akkor aránylag annyival kevesebb mérget is használunk. (Pl. 10 kgr. liszthez 15 deka mérget; s így tovább.)

Vízet pedig a mérgezett tészta készítéséhez csak annyit kell használni, hogy a liszttől gyurható és tarhonyának felaprózható tészta váljék.

Lisztet sem használunk egyfélétt, hanem olyant, hogy az kétrész buza-, kétrész rozs- és egyrész kukorica liszttől álljon. Pl. egy métermázsza lisztet a méreg készítéséhez negyven kiló buza-, negyven kiló rozs- és husz kiló málé (kukorica) liszttől keverünk össze.

Ha az anyagok le vannak mérve (a foszfort méréskor csak pálcikával szabad kivenni az üvegből és vágni csak a víz alatt pl. valamely

talban szabad), akkor a foszfort abban a teknőben, a melyben a mérgezett tésztát készíteni fogjuk, elébb igen forró vízzel leöntjük és pl. lapos fakanállal óvatosan, de mégis sietve szétnyomkodjuk, hogy egyenletesen és egészen szétolvadjon. Ezen olvasztáskor mindig arra kell ügyelni, hogy az oldó víz jó forró legyen, tehát a szétkeverésével sietni kell, és jó, ha a teknő is előzetesen jól megmelegítették, hogy a beleje öntött forró vizet ne hűtse le azonnal. A foszfor keverő ember pedig akként álljon a teknő mellett, hogy a felszálló foszforos párákat ne lehelje be. E foszfor feloldásához a tészta készítéséhez szükséges víznek csak $\frac{3}{4}$ részét használjuk, a negyedik negyed részét majd később a tészta gyúrásakor kell hozzáadni.

Általában a foszfor feloldását és a tészta készítését nyitott, szellős helyen végezzük, de a hová sem tyúk, sem más házi állat nem fér hozzá, mert akkor könnyen baj keletkezhetne.

Ügyelni kell, hogy a foszfort mérő, keverő és a tésztát gyuró személy keze, ujjai, körme táján, vagy alatt sebes ne legyen! A sebzett, vagy csak megkarcolt kezű embert e munkához alkalmazni nem szabad.

Ha a mérge fel van oldva, akkor bele keverjük a tészta készítéséhez megállapított liszt mennyiségnek $\frac{3}{4}$ részét. E keveréskor ügyelni kell, hogy a liszt össze ne csomósodjék, hanem a mérges vízzel egyenletesen össze-keverődjék.

Ha a keverés megtörtént s a tészta egyenletes, akkor hozzá lehet fogni a további kikészítéshez, kigyúrásához, azaz hozzá kell adni gyúrás közben a megmaradt lisztnek többi egy negyed részét, valamint a megmaradt negyed rész langyos vizet is. A gyúrás addig kell folytatni, míg a tészta nem elég kemény, hogy az sodorható legyen. Ez a gyúrás csupasz kézzel történjék, tehát épp úgy, mint a rendes tészta-gyúrás; csak a gyuró asszony, vagy leány keze feltétlenül egészséges és ne sebes legyen! A kisodrott tésztát azután kis ideig hűlni és keményedni engedjük. Ha kissé megkeményedett, akkor borsszem apróra felaprítjuk, és hogy össze ne ragadjon, liszttel behintjük és kissé megkevergetjük.

Ezzel azután kész a foszforos pillula.

Az egerek mérgezése pedig akként történik, hogy tízes-tizenkettős csoportban tizenkét-tizenöt éves fiú vagy lány, de esetleg asszony, vagy férfi egy komolyabb ember mint felvigyázó felügyelő vezetése mellett megkezdődik a munkát. Minden gyermek, vagy munkás (ezeknek keze se legyen sebes, vagy varas!) kap egy törött, vagy egyéb edénybe csak éppen annyi foszforos pillulát, hogy azt el ne hullassa. Ha minden munkás megkapta a mérget, akkor a mérgező tábla szélén sorba áll és a felvigyázó vezetése alatt megindulva, minden egyes pocok (egér) likba egy-egy szem pillulát annyira mélyen belesusztat, a mennyire csak lehetséges. Ügyelni kell, hogy minden likba jusson egy-egy pillula. Ha több csoport dolgozik, akkor az előbbi mellett halad s épp úgy jár el, mint amaz. A pocoklikba ezért kell mélyen becsusztatni a mérget, hogy ahhoz más állat (mezei vad) hozzá ne férjen.

A mérgezésnek mezőn való megkezdése előtt azonban ki kell hirdetni mind a községben, melynek határában a pocok mérgezés történik, mind az ezzel a határral szomszédos községekben is, hogy a mérgezés hol (melyik határban) és mikor kezdődik, hogy abban az időben a mérgezett területre sertést és kutyát senki ki ne bocsásson.

Ezen kívül a megmérgezett határt a mérgezés perectől legalább egy hétig a mezőőrrel (esőszel) őriztetni kell.

Mint hogy a foszfor- mérge igen gyors hatású és elhelyezése után már pár órával később több egér belepusztul, másnapra pedig még több, azért tanácsos, hogy a mérgezés követő második napon a földön heverő elhullott egereket összeszedessék, még pedig akként, hogy minden egyes egeret a közelében lévő mély pocoklikba beledugják és betemetik.

Az elhullott pocoknak ez az összeszedése nem okvetlenül szükséges, de óvatosság szempontjából igen tanácsos.

Ha a mérgezés után 6—8 nappal később itt-ott még akad élő egér (pocok), akkor az iránt pótlólag még egyszer s akként ismételtük meg, mint a miként az előbbi esetben jártunk el.

Ezt az irtó munkát pedig nemesak a már fertőzött vetésekben folytatjuk, hanem ott is, a hol még van pocok (egér) s a honnan az a ve-

tésekbe még behúzódhatik, tehát a herésekben, lucernásokban, réteken, legelőkon, gypes partokon, bármi néven nevezendő mesgyéken és közvagy vasuti töltéseken is. Természetes, hogy a legeltetést, a sertés járást a mérgezett területeken a mérgezés idején s utána is 2—3 hétre legszigorubbán meg kell tiltani.

Ennyiből áll az irtás. Részletesen irtam le s így talán körülményesnek látszik, de ha egyszer megpróbálták, s a munkások beletanultak, akkor szapora és egyszerű is. Részletesen azután még azért is irtam meg, mert nagy méregről van szó, a melynek gazdasági alkalmazását a földművelésügyi miniszter is, de a belügyi miniszter is, szabályrendeletileg határozta meg, s a mely szabályrendeletet meg is kell tartani.

Noha nagy méregről van szó, eddig baj még nem történt vele, ha az itt leírtakat megtartják és követik. Én már sok gazdaságban láttam az alkalmazását s így a szükséges óvatosság pontos megtartása mellett ajánlhatom is. Megjegyzem, hogy utóljára Sumonyban (Baranya vármegye) a pécsi káptalan ottani gazdaságában láttam a sikeres alkalmazását és így az egy magyar holdra (1200 négyszögöl) használt pilullák és napszám átlag 70—70 krajcárba kerültek s egy-egy magyar holdra körülbelül 3 kgr. mérgezett pillula kellett s így egy-egy kat. holdra 4 kgr. kell. Megjegyzem, hogy Sumonyban annyira sok az egér (pocok), hogy ott ez évi szeptember végén a lucernások egészen ki voltak rágyva. A hol kevesebb az egér, ott könnyebb és olcsóbb a munka.

A csecsemők és a gyermekek táplálkozásának kérdése.

— Tehigiemia. —

A gyermekek táplálásának kérdését napjainkban ismét élénk fejtegetések tárgyává tették azok az illetékes erők, melyek a tehéntejjel való táplálás kérdésével foglalkoznak. Különösen aktualitással bíró életkérdés vár itt megoldásra, a mely — dacára azoknak a nagy vívmányoknak, melyeket a biochemia, a diätetika és a társadalmi viszonyok terén elértünk — alig haladt valami gyakorlati irányban.

Más szempontból kell ugyanis tekintenünk azt a tejet, a mely a csecsemőknek és fejlődő nemzedéknek kizárólagos tápláléka, mint azt, a mely a felnőtt ember vegyes táplálkozásához csak hozzájárul és időnkint elhagyható, nélkülözhető ital.

Az utolsó évtized valamennyi orvosgyűlésen, minden ipari és közegészségügyi kiállításon komoly megfontolás tárgyává tették a tej minden előnyét és hátrányát a csecsemőtáplálás szempontjából; nemkülönben szigorú bírálat alá vették azokat a fertőző mikroorganizmusokat, melyek kívülről kerülnek bele, valamint az eredetileg benne rejtőző veszélyes csirákat, mind a modern bakteriológia szemüvegén nézve.

Ha végigtekintünk a szak- és politikai lapok révén nyilvánosságra jutott közleményeken, nagy ellenmondásokra találunk, a melyek azt sejtetik, hogy a tej fertőző voltának kérdését kongresszusokkal alig lehet végrelegesen megoldani.

Érdekes tény, hogy manapság a politikai és társadalmi életnek számos kérdése interviu révén jut a nagyközönség ajkára. Így történt ez egyebek közt a tejkérdéssel is. Alig hihető, hogy ily nagyjelentőségű, a gyakorlatot és elméletet évtizedek óta foglalkoztató kérdés az interviu módján oldassék meg.

Mig Koch és követőinek egy része azt állítja, hogy a szarvasmárha tuberkulózis és a tehének ezzel rokon gyöngykórja az emberre át nem vihető, addig igen sok tudós és gyakorló orvos, akiknek óriási beteganyag szolgált a megfigyelés alapjául kórházakban és magánpraxisban, szemelláthatólag bizonysították, hogy az ily állatok teje okvetlenül károsan hat a csecsemőre, míg ha 80—90 foknál pasteurizálták, vagy forralva még magasabb fokon sterilizálták is. Sőt azt tapasztalták, hogy nemesak az első életévben vannak ily veszélyes következményei, hanem a későbbi fejlődésben is akadályul szolgál, már a amennyiben sikerült a gyermek életét megmenteni.

A legutóbbi kongresszuson a serumtherapiájáról híres Behring jóval tovább ment. A tejnek mint csecsemőtápláléknak akkora befolyást tulajdonított, mint előtte senkinek. Nemesak tuberkulózis és szárazkór keletkezését vezeti vissza a gyöngykóros vagy tuberkulózisra hajlandó tehének

tejének az ifju szervezetbe való bevitelére, hanem nagy veszélyt lát magának a csiramentes tejnek kezelésében is, a hogy ez a tejesarnokokban és magánosoknál történni szokott. Behring szerint a nem tökéletesen egészséges állatok teje és a nem szakszerűen kezelt tej a csecsemő egészségét komolyan veszélyezteti, nemesak a csecsemőkorbán, hanem a fejlődésnek későbbi időszakában is.

Behringnek a tehén teje, abrakolási és istálló viszonyai ellen intézett filippikája hatalmas rést ütött a tejkezelés egyes megrögzött szokásain, melyek az utóbbi időben mind általánosabbá váltak akkor, midőn némelyek a mesterséges táplálék elleni gyűlöletükben annyira mentek, hogy egyáltalában nem törődtek a tej eredetével és a fősulyt a pasteurizálásra fektették, melynek pedig Behring tétele szerint semmi jelentősége nincs.

Láthatjuk ebből, mennyi aprólékos gondosságot, elővigyázatot követel, ha nyugodt lélekkel akarunk tehéntejet adni oly csecsemőknek, a melyiket nem lehetséges a rendes anya- vagy dajkatejjel táplálni, mikor Behring és más logikusan gondolkodó orvosok szerint a csecsemő ellenálló-képessége szerfölött csekély, Behring és követői tehát azon az állásponton vannak, hogy ott, ahol anya- vagy dajka tej a sokszor megbeszélte okoknál fogva hiányzik — ami fájdalom oly gyakran előfordul — a tehéntej is, különféle okoknál kétszeresen is lehet veszedelmes: először belső, másodsor külsőknél fogva. Mert nemesak a tuberkulózis és szárazkór, hanem a csecsemő- és gyermekkorban oly gyakran fellépő gyomor- és bélfertőzések is mint a tejkezelés, valamint a tehének abrakolási és istállóviszonyainak következményeképp bírálandók el és hogy mind e tényezők hozzájárulnak további kórtokozó baktériumok csirának terjesztése által az egészség és az élet veszélyeztetéséhez.

Könnyen megérthető ezek után, hogy a gyermek-táplálás kérdésénél komolyan kell tárgyalnunk.

Miután a pasteurizálás és sterilizálás nem zárják ki a tehéntej mindennemű hátrányát, a helyzetet oly egyensúlyba kell hoznunk, a mikor szemmel láthatóvá válik a tej csiramentessége mellett a hiánytalan rendes minőség is.

Es ezt a hibátlan, hiánytalan állapotot bizvást állíthatjuk egyik tejfajtáról, melyet akkép készítenek, hogy úgy a már benne volt, mint a kívülről belekerülő kártékony tényezőket teljesen eltávolítják. Az évtizedekkel ezelőtt feltalált és „Nestlé” vegyész által elterjesztett tejpor készítésének és előállításának módja olyan, amely az összes, előbb említett veszélyt teljesen kizárja. Ne feledjük, hogy a „Nestlé”-féle tápláltszél, ennél az igazi tejpor készítésénél feldolgozandó friss alpesi tejet mindenekelőtt gondos vegyi és góresövi vizsgálatnak veti alá és csak ha csiramentesnek bizonyult, akkor helyezik a gőzzel hevített készülékbe és azután légüres térben elpárologják akkép, hogy a tej folyékony-ságát leszámítva, egyetlen tulajdonságát sem veszti el. A tápliszit nitrogén tartalma alkatrészei buzaliszítból erednek, de csak a kenyérhéját használják fel, hogy így a nitrogén mennyiségét emeljék. Így tejpor és nitrogén tartalma buzaliszít rendkívül finom keverékét nyerjük, mi által az izletessé és könnyen emészthetővé válik.

Nestlé tejkészítménye az egyedüli a tejjel egyenértékű tápszer és így sikerült a kérdést megoldani, mikép nyerünk teljesen csiramentes, egyenértékű tejet. E tejet a kenyérhéj tartja lekötvé, sürités és légnymás csiramentessé teszi, a tej valamennyi alkatrészeivel rendelkezik, megfelel a modern hygienia legszigorubb követelményeinek, mely ellen Bearing minapi aggodalmi sem szólnak, a miért is mi ismételve felhívjuk a figyelmet alkalmazásának elrendelésére ma, a mikor a tuberkulózis és szárazkór kérdését a tejkérdéssel összefüggésbe hozzák.

Dr. Wilhelm I.

A divat.

— A Divat Ujságból. —

Karácsony előtt nem igen szokás bálokról vagy báli ruhákról beszélni, pedig — szerintem — ha csak lehet, t. i. ha csak tudunk már valamit az elkövetkező farsang divatjáról (pedig az idén tudunk), hát a legalkalmasabb ilyenkor beszélni róla, a mikor a papák szívesen nyitnak bővebb hitelt a mamáknak és ezek,

a farsangi kilátásokhoz képest, már a karácsonyfa alját kedvesebbé és érdekesebbé tehetik felnőtt vagy serdülő leányaik szemében. Ennélfogva egyelőre csakis a leányos ruhákról beszélünk és mint legalkalmasabb és legelegánsabb szövetet, a hajtásokba szőtt mollt vagy kreppfont említjük meg, mely mellé a könnyű selyem és a finom mintával nyomtatott gáz méltán sorakozik. Cakkos csipke, keskeny szalaggal behuzott csipkebetét, parányi csipkebodrok és virágformára készült selymrozetták vagy rokokó selyemesokroeszkák képezik a báli ruhák díszét. A pettyes tüll mingon-szalaggal (nullássalag a legkedveltebb díszek egyike). A csinált virágdísz is szebben készül, mint valaha és szinte bámulatra méltó tökélytel majmolja a színét — az ember szinte várja, hogy el is hervadjon — és egy egy vállsokor, hajdísz vagy övesokor alakjában ékíti a ruhát, mindig hosszan lecsüngő, bimbós indákkal. Gerainum, almavirág és rózsaszín rózsza a leányok virága, ez utóbbiból az apró hónapos vagy cukor rózsza féle apró kerek egymásba fonódó koszorúk egész sora díszíti néha a ruhát.

A fiatal elegáns asszony épp annyira szereti a centifoliát (száz levelű rózsza), mint a soha elevenen nem látott niluszöld vagy halovány lilarózsát, bársony gesztenyelevéllel, vagy vadszőlő déresipte biboros levelével. Ruhájuk alapkelméje a selymes „velours mousseline“ (velur muszlin) ezüsttel himzett fehér csipkével; Crépe de Chine (kreppdösin) tüllapra himzett medaillonokból; és halványfényű atlasz, nehéz, szép csipkével a legkedveltebbek. A pillangódíszről csak nem akarnak lemondani szépeink. Fekete és fehér tüllruhákon mesés fényel ragyog ma is, némelyiken acélgyönggyel és rojttal vegyülve. Az ilyen himzett tüllruha selyem alszoknyáját gazdagon borítják kreppfont fodrokkal, a melyet külön erre a célra sokkal olcsóbb minőségben gyártanak, mint a felsőruháknak valót. Az ideai báli ruhák kivágása sokféle és nem ragaszkodik mereven egyik formához sem. A legtöbb pusztán hagyja a nyakkal együtt a két vállat is. De sokan krepp vagy csipkepánttal fedik a kivágás egy részét, könyökig érő ujjal készítik ruhájukat. A szoknyának vagy a még apró fodrokkal elhalmozott, széles telített fodor, vagy egy nagyon bőre szabott harangforma, vagy pedig a paraszatosan ráncolt plisszeforma adja meg azt a hullámosan lebegő bőséget, a mely oly széppé teszi a modern táncot.

A táncmulatság mellé méltán sorakozik a jég-sport. Vannak sokan, a kik a koresolyázást még a táncnál is jobban szeretik. Az észszerű, rövid, magyarul „bokorugrós“ szoknya teljesen legyőzte a félhosszu vagy egészen hosszú, de itt-ott felkaposolt vagy gombolt koresolyázó szoknyát. Nagyon okosan. Ebben legalább vidáman haza lehet trappolni koresolyázás után, a nélkül, hogy egyik kezünk ott fagyjon a hosszú szoknya cipelésében. Sötétkék és vakondok színű legdivatosabbak posztóruhákban, míg egyéb kelmék a színek egész skáláját megfutják. A kurta, bő, vagy félig testhez simuló kabát vetélkedik a bluzkabátával és a lebbényes orosz kabátal. A testhez álló kabát még tiszta prémből is készül, de igazán csak legesztétikusabban sovány nyulánk alakoknak ajánlható. A koresolyázó, de az egyéb nehéz szövetű szoknyán is általánossá kezd válni a hátsó ránc díszítése.

A hideg, tiszta, fagyos téli napokon nagyon sok mély vörös és buzavirágkék bársonykalapot fogunk látni. A hátul mélyen a kontyra hajló redős bársony kalapot gyakran csak egy acél-

forgóba illesztett kócsagtoll díszíti, egyéb semmi.

Ujdonság számba megy a simán feszített pasztellszínű posztóval vagy bársonnyal behuzott kalapforma, a melynek kissé magasabb kerek fejét egy egész sor apró szalag-rozetta koszoruzza, a kalapétól elütő színű selyemszalagból. Ida.

A Divat Ujság minden hónapban kétszer jelenik meg. Előfizetési ára nagyon olcsó: negyedévre, postán való szétküldéssel, két korona husz fillér. Előfizetni legcélszerűbben a kiadóhivatalba intézett postautalványon lehet. A Divat Ujság kiadóhivatala Budapestben, VIII., a Rökk Szilárd-utca 4. számú házában van.

Henneberg-selyem fekete, fehér és színes

60 krajeártól 11 forint 35 krajeártig meterje bluzoknak és ruháknak való. Bérmentve és már vámentesen házhoz szállítva. Gazdag mintagyűjtemény postafordultával. **Henneberg selyemgyára, Zürich.**

Piaci árak a legutolsó hetivásáron 50 kilogrammonként

búza	minőség szerint	Kor.-tól	Kor.-ig
rozsa	»	7.10	7.20
árpa	»	5.70	5.80
zab	»	5.50	6.—
fehérbab	»	5.20	5.30
tarkabab	»	8.20	9.20
tengeri	»	6.50	—
		5.50	5.60

Nyilt-tér.*)

MERCUR váltóüzleti részvénytársaság

BUDAPEST, V., Fürdő-utca 3. szám. **vesz és elad**

vidéki takarékpénztár- és bankrészvényeket, tőzsdén nem jegyzett papirokat

és azokra, valamint minden egyéb értékpapírra és sorsjegyre igen előnyös előleget folyósít.

Bank- és tőzsdényekben szokászerű felvilágosítással szolgál.

BANKOSZTÁLY. SORSJEGYSZTÁLY. VÁLTÓÜZLET.

A m. kir. szab. osztálysorsjáték főeljárásítóhelye.

Sorsjegyek csekély havi részletfizetésre, előnyös sorsjegytársaságok.

Sorsjegybiztosítás: legelőnyösebb díjszabás kiváratra bérmentve.

Rövid levélczím: MERCUR, Budapest, Fürdő-utca

Részvénytőke 1.000.000 korona

*) E rovatban közzétételért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: dr. Csák Károly.
Társaságvezető és kiadó: Udvardy Ignác.

ad. 12 96/tkv. 1903.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zalaegerszegi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zalaegerszegi szövetk. ös. egyesület végrehajtójának **Hollósi János** és neje **Sabján Anna** végrehajtást szenvedő ellen 327 K tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a zalaegerszegi kir. törvényszék területén levő, a zalaegerszegi 2976. sz. tkjvben + 2536/b hrsz. alatt végrehajtást szenvedők tulajdonául felvett ingatlanára 3390 korona

II. a zalaegerszegi 2794. sz. tkjvben + 2293. hrsz. alatt felvett ingatlanból ugyanazok $\frac{3}{5}$ rész jutalékára 195 korona ezennel megállapított kikiáltási árban az árverés elrendeltek és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1904. március hó 10-ik napján d. e. 10 órakor Zalaegerszegen** a telekkönyvi hatóság irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is elfognak adadni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 339 korona, 19 korona 50 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 48. §-a alatt jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A királyi törvényszék mint tkvi hatóság.

Zalaegerszeg, 1903. évi november hó 26-án.

Rutich, kir. tvszki bíró.

Kiadó szoba.

Egy csinosan butorozott külön bejáratu utcai szoba azonnal kiadó.

Bővebb felvilágosítás nyerhető **UNGER ANTAL** könyvnyomdájában.

Legjutányosabb

— tüzelő anyag a tatai brikett! —

Mindenféle kályhában és takaréktüzhelyben kitünően ég.

Szagtalan, nem porlik, nem esik szét, nem képez salakot

Kapható:

D. Horváth Győző

vas- és fűszerkereskedésében
Zalaegerszegen.

Karácsonyi és ujévi ajándéknak legalkalmasabb az

Mit hozzon

Jézuska?

ékszer, ezüst és China-ezüst dísz tárgyak,

melyekkel úgy gyermekeknek, szülőknak és rokonoknak a legnagyobb örömet szerezhetünk.

Mihozzánk már meg is jött a Jézuska és hozott igen sok szép tárgyat, úgy ékszerekben, valamint ezüst és China-ezüst dísz tárgyakban dús választék, melyekből igen szívesen juttatok mindenkinek kevés haszonnal, szolid kiszolgálás mellett.

Tessék raktáramat megtekinteni és az áruk olcsóságáról meggyőződni.

Arany és ezüst töredékeket, vagy nem használható tárgyakat becserelek és megveszek.

MAUSZ FERENC

aranyműves és ékszerész Zalaegerszegen.

VÁSÁROLJON
ÜGYVÉDJELÖLT
 SORSJEGYET
 1273 NYEREMÉNY
20.000 KOR.
 KERÜLKISORSOLÁSRA
 és (EGY) KORONÁÉRT
10.000 KOR.
 FÖNYEREMÉNY NYERHETŐ
 SORSJEGYEK MINDENÜTT KAPHATÓK
 KEZELŐSÉG: VIII. NAGYFUVAROS-UTCA 26
 HUZÁS: 1903 DECEMBER 31^{én}

**Pénzt,
sok pénzt,**
 havonként 1000 koronáig
 kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül.
 Kéltje be címét E 473 jellege alatt a következő címre: „Annoncen-Abteilung des „Mercur“ Mannheim, Meerfeldstr.

Minden rendü és rangu
 tisztességes, szorgalmas ember szakismeret nélkül
 állandó vagy mellékfoglalkozásként
 több száz korona
 kényelmes havi jövedelemre
 tehet szert.
 Szíves ajánlatok foglalkozás és viszonyok
 megjelölésével
 a „Mercur“ váltóüzleti részvénytársasághoz
 Budapest, V. Fürdő-utca 3.
 Részvénytőke 1.000.000 korona.

**Malomtulajdonosok
figyelmébe!**

Van szerencsém szíves tudomására
 hozni, hogy Zalaegerszegen, Zöld-
 utca 3. szám alatt levő
 gépjavító műhelyemben
 hengereket szakszerűen
 csiszolok és rovátkolok
 a budapesti Gans-gyárból vásárolt
 legújabb szerkezetű hat késes gép-
 pel, jótállás mellett.
 Szíves megbízásokat kérve vagyok
 Zalaegerszeg, 1903. nov. hó.
 kitünő tisztelettel
VARGA GYULA.

Ajándékozzon

nagysád vászonneműt az
 ünnepekre, mert rendkívül
 kedvező alkalom kínálkozik
 a

Schütz áruházban,

ahol a legnehezebb és leg-
 jobb vászon- és asztal-
 neműek potom áron adat-
 nak el.

Táncoktatás.

A tisztelt szülők és a tánckedvelő
 ifjúság szíves tudomására hozom,
 hogy

tánciskolámat

az ipartestület helyiségében, (Uj-
 város-utca) megnyitottam.

Tanítványok még felvétetnek
 naponta délután 4^{1/2} órától 5 óráig
 a tánc helyiségben, úgy a délutáni
 csoportokhoz, mint az estihez.

Az esti colon hétfőn e hó 7-én
 este 8 órakor veszi kezdetét.

A nagyérdemű közönség szíves
 pártfogását azon reményben kérem,
 hogy a most előlegezett bizalmat
 annak idején ki fogom érdemelhetni.

Kiváló tisztelettel

Kabai Tany József

okl. salón, balett tánc és illem tan.
 Budapestről.
 A berlini hochschule volt tagja.

Direct behozatal.

Valódi Jamaika Rum.

„KING“

valódi Jamaika Rum
 behozatala

Adams Brothers & Co.

cégtől LONDON E. C.

Egyedüli főraktár

Kostelitz Miksa urnál
 Zalaegerszeg.

Adams Brother & Co. London.

„KING“ valódi Jamaika Rum.

Schicht-szappan

„szarvas“

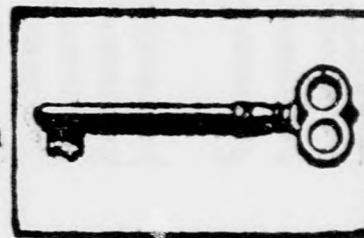
vagy

„kules“

Jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva
 legolcsóbb szappan. — Minden
 káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásánál különösen arra ügyeljünk, hogy !!
 minden darab szappan a „Schicht“ névvel és
 a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Eladó ház és szőlő.

A Körmeny-utca 25. sz. alatti Óri Pál-féle ház (a gymnasium átellenében) és a csácsi hegyen levő 2 drb egymás mellett fekvő szőlő egyenként 1904. évi január hó 5-én d. e. 10 órakor a zalaegerszegi kir. törvényszék telek-könyvi hatóság iroda helyiségében önkéntes birói árverésen eladatni fognak; az árverési feltételek nevezett tkvi hatóságnál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Zalaegerszeg, 1903. dec. hó.

Óri Pál örökösei.

Minden szőlőtermelő és pincetulajdonos olvassa a

Borászati Lapok

című gazdagon illusztrált és koronkint színes műmellékletekkel megjelenő szőlőmívelési és borgazdasági szaklapot, mely 35 év óta jelenik meg.

Laptulajdonos

BAROSS KÁROLY,

felelős szerkesztő

DRUCKER JENŐ dr.

A hetenkint megjelenő, az összes bel- és külföldi hasonló szaklapoknál tartalmasabb lap ára igen alacsony:

Évenként . . . . . 10 K
Félévenként . . . . . 5 K
Negyedévenként . . . . . 2 K 50 f.

Mutatvány számokat bárkinek három héten át díjmentesen küldünk.

Hirdetések feladására a legjobb alkalom.

Szerkesztőség és kiadóhivatal.

Budapest, IX. Üllői-ut 25.

Nagyérdemű közönség!

Becsés figyelmébe ajánlom a karácsonyi idényre dúsán felszerelt üzletemet.

A legjutányosabb árban kapható nálam mindenféle zseb- és fali óra; csinos női arany órák, arany és ezüst láncok, karkötők, gyűrűk, fülbevalók, zsuzsuk a legszebb választékban.

Számos látogatást kérve

kiváló tisztelettel

Özv. FARKAS FERENCÉ

Órás- és ékszerészné
Zalaegerszeg Deák-tér.

Aki egy csésze jó teát akar inni, kérje mindenütt a világ legfinomabb és legjobb teáját és ez az

INDRA TEA.

Kína, India és Ceylon legfinomabb teáinak keveréke. Valódi csak eredeti dobozokban kapható. Raktárak a plakátokon olvashatók.

Amerika.

Indulás Havre-ből minden szombaton. Utijegyek a

francia vonalánál.

Jó és olcsó átszállítás. Kitűnő ellátás borral és likőrrel. Bővebb felvilágosítást ingyen ad a

francia vonal.

Bécs, IV. Weyringergasse No 8.

Gyomorbetegeknek,

akik meghűlés, gyomortúlterhelés, élvezhetlen, nehezen emészthető, túlhideg vagy meleg eledel, vagy szabálytalan életmód folytán gyomorbajban, gyomorkatharusban, gyomorfájdalomban nehéz emésztésben vagy elnyálkásodásban szenvednek, a rég kipróbált jó hatású **emésztési és vértisztító szert** ajánljuk, mely az

Ullrich Hubert-féle

növény bor.

Kitűnő gyógyerejűnek talált növényekből jó borral vegyítve készül, erősíti az ember gyomorszervét anélkül, hogy gyomorhajtó szer lenne. Eltávolítja a véredények zavarait, tisztítja a vért minden romlott, betegséget előidéző anyagoktól és hathatósan működik az egészséges vérvérképzésre. Ezen bornak kellő időben való használata mellett minden jelenség, mint fájás, felbőgés, gyomorégés, melyek idült gyomorbajoknál leggyakrabban előfordulnak, már a kezdetleges használatnál megszűnnek.

Szorulás, kólikafájdalmak, szívverés, álmatlanság ezen növénybor használata mellett gyorsan megszűnik.

Halvány, aszott kinézés, vérhiány a legtöbb esetben a hiányos vérvérképzésnek és májbetegségnek a következményei, amelyeket legbiztosabban gyógyít ez a növény bor, mely fokozza az étvágyat, elősegíti az emésztést, javítja a vérvérképzést s a betegnek új erőt szerez, amit számos elismerő és köszönő irat igazol.

A növény bor üvegenként 3 és 4 koronáért kapható a gyógyszerárakban Zalaegerszegen, továbbá Zalaszentgróth, Vasvár, Körmeny, Nova, Pácsa, Keszthely, Sümeg, Jánosháza, Devecser, Kiszell, Muraszombat, Bellatincz, Marczali, Tapoleza, Nagykanizsa, Letenye, Csáktornya, Perlak, Szombathely, Csabrendek, Sárvár, Némethújvár, Szentgothárd, Óriszentpéter, Alsólendva, Mura-szerdahely, Komárom, Nemesvid, Pápa, Nádasd, Vaspör, Szőc, Baksa, Bak, Pölöske, Zalaszent-lászló, Boba, Középbisztrice, Pince, Páka, Ujudvar, Nagyrada, Csákány, Simontornya, Tapsony, Kéthely, Nyírad, Ajka gyógyszerárakban, illetve fűszerkereskedéseiben, valamint minden nagyobb és kisebb helyen Magyarországon és az egész Osztrák-Magyar monarchiában a gyógyszerárakban.

Utánzatoktól óvakodni kell

és csak

Ullrich Hubert-féle növ. bor

kérendő.

A zalaegerszegi gyógyszerárak 3 vagy több palack növény bort eredeti áron szállítanak az ország bármely részébe.

Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!

Jurisics Miklós felszabadított a török járom alól és Jurisics Péter gyógyszerész Pakráczon megszabadít a betegségtől kitűnően ható szereit által.

oly csodaszerű balszam, melynek egy házban sem volna szabad hiányozni, mert a Jurisics-féle Pakráczai cseppek minden baj ellen használható és mindig csodaszerű hatással van. A Jurisics-féle Pakráczai cseppek legbiztosabban gyógyítják a gyomorbajt és székrekedést, gyomorgörsöt, rendetlen székürülést, étvágytalanságot, aranyeres bántalmakat és ezzel kapcsolatos fejfájást, gyomorégést, felbőgést, sápkört, szédülést és mindenfajta gyomorkatarust, de a legfényesebb sikerrel alkalmazzatik külsőleg is, nevezetesen daganatok, égési sebek, szaggyatás és kőszvényes bántalmaknál, mert a hol semmiféle szer nem használható, Jurisics-féle Pakráczai cseppek már nemcsak enyhítést, de gyógyulást hozott. Ezt számtalan hála nyilatkozat bizonyítja.

A Jurisics-féle Pakráczai cseppek megrendelhetők közvetlenül

JURISICS PÉTER gyógyszerárára PAKRÁCZON 449. sz.

Árak használati utasítással, láda és postaköltséggel:

12 üveg K 5.— | 36 üveg K 12.40 | Minden 12 üveg után egy üveg
24 " " 8.68 | 48 " " 16.— | Pakráczai cseppek ráadásul ingyen.

Köhögés, tüdőfájás, torokbaj, rekedtség, nehéz lélegzés, oldalnyílás, influenza és hurut ellen

felülmulthatatlan szer

a Jurisics-féle Szlavoniai növénynedv.

Ára 2 üveg K 3.40, 4 üveg K 5.80, 6 üveg K 8.20.

Hideglelés és láz ellen kitűnő szer a „Febri Fugo”, mely rendkívül gyorsan és biztosan hat. — Ára: 2 üveg K 4.20, 4 üveg K 7.—, 6 üveg K 10.—

Szlavoniai növénynedvből és „Febri Fugo”-ból 2 üvegnél kevesebbet nem lehet rendelni. Ezek rendelésénél is egy üveg Pakráczai cseppeket ingyen kapunk.

JELSZAVAM:

Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!

Főraktár Budapesren:

TÖRÖK JÓZSEF gyógytárában Király-utca 12.

Vidmarics Péter magyarázza a Pakráczai cseppek csodaszerű hatását.

Legkedveltebb, legkiválóbb
aroztisztító és szépítő szerek.

AKÁCIA

KRIEGER-féle -GRÉME 2 kor.
-PUDER
-SZAPPAN

Főraktár:
KORONA GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST, CALVIN-TÉR.
Törvényesen védve.

**ELSŐ MAGYAR
Gazdasági
GÉPGYÁR**
részvénytársulat
Budapest, VI. Váci-ut 19.

2500 géncéplő-100 000
kőszel és gépjármű.
Külön árjegyzék ingyen és
bérmentve küld.

CSÁSZÁRFÜRDŐ
téli és nyári gyógyhely
BUDAPESTEN.

Előrengő kőnes hővízi gyógy-
fürdő, páratlan gőzfürdővel,
legmodernebb iszapfürdővel,
pompás ásványvíz-uzodákkal,
kő- és kádfürdővel.
200 kényelmes lakosztállyal.
Prospektus kívánatra ingyen
és bérmentve.

KATZER
szűsömester,
udvari szállító
Budapest, VI., Ó-utca 44.

Szűsömesterről az egész
világon elterjedtek és
elszöngyűnek.

GUMMI
HALHÓLYAG
tucsatja 2, 4, 6, 8, 10 kor. és
feljebb, a világ legjobbjai, titok-
tartás mellett, utánvétellel, vagy
a pénz előzetes bekiütése után
küldi a székma
legelői rangú
cségo!
REIF J.
specialista Bécs,
Brandstätte 3.
Árjegyzék
ingyen.

Modern
BUTOR.
Órtási választék
háló-, ebédli-, szalon- és
uri-szoba-butorokban.
Olcsóbb mint bárhol
NEMES és LENGYEL
butoriparosoknál
BUDAPEST,
IV., Kecskeméti-utca 6. sz. I.

CZIMEK bármely országból és
szakmából, ajánlatok szét-
Erdős és R. Szekessyékék lé-
tező céduláiból (postadíj jótállással)
ROSENZWEIG JÓZSEF és FIAI
Heszetiúti Czimirodájában
Budapest, V., Mádor-utca 13. sz.
Prospektus ingyen és bérmentve.

A torok, tüdő,
száj és fogak
legjobb védője az
OSAN

Földiműve az addig ismert összes fogászati
OSAN-szájvíz-esszencia 2 80 kr., OSAN-fogpor 2 44 kr.

Csorny-féle kaletti a legjobb és legkedveltebb
RÓZSATEJ szappan- és
szépség-szappan
svogjo 1 fr. Ehhez
balzsamozzappan 80 kr.

Fritsch Ferd.-féle Esztergomi-szappan 2 50 és 35 kr.
a legjobb és legkedveltebb
Sanninégene hajfestő-szappan
barna és fekete. Ára frt 2.50

Prospektus ingyen és bérmentve küld:
Csorny J. Antal, Bécs, XVIII., Carl Ludwigstr. 6.
Küldetés London, Páris, Brüsszel, Konstantinápoly stb.
Raktáron gyógyszertárakban, illatszertárakban stb.

RÖSER
TANINTÉZET
Budapest, VI., Aradi-utca 10.
ALAPITTATOTT 1853.

Nyitványa polgári iskola 10-14 éves
ifjak részére. — Feljebb kereskedelmi
iskola 14-18 éves ifjak részére. —
Nevelt internátus bennlakó növendékek
részére. Bizonyítványal államér-énye-
sek és az egyéves önkéntességre jogos-
ítanak. — Bővebb felvilágosítást
ingyen ad
Röser János, igazgató.

INTERNACIONAL
SZŐRVEZTŐ
nehánystori használat után az arcáról és
kéáról a szőrt eltávolítja. Egy tégely 6 K.
Főraktár: Dr Kovács Ernő gyógyszerész
Budapest, Gyár-utca 17.
Megjelent „Toilette-titkok” ingyen.

Mi helybeliek BUDAPESTEN a
NEW-YORK
KÁVÉHÁZBAN
(Erzsébet-körut 9-11. szám)
találkozunk.

SANTA EGGER
Füvet embernek orvosilag ajánlott szer. Ára 3 korona.
NADOR GYÓGYSZERTÁR, Budapest, VI., Váci-körut 17.

Használjon Kerpel-féle
KÉZFINOMÍTÓ
folyadékot, mely minden kezét
3 nap alatt simit, fehérít, szépít.
Üveg 90 fillér. Postán 4 üveget
bérmentve küld
KERPEL gyógyszerész
Budapest, V., Lipót-körut 28.

A KISBIRTOKOSOK
ORSZÁGOS FÖLDHITELINTÉZETE
BUDAPEST, V., SÉZA-UTCA 2

300 koronától kezdve ad kölcsöntéses zálog-
levél-kölcsönöket, melyek után

teljes közpénzfizetéssel:	2 1/2-3% levonással:
50 évre a tőke évi 5.70%-a	20 évre a tőke évi 5.28%-a
33 1/2 : : : 6.50%-a	14 : : : 6. - %-a
22 : : : 8. - %-a	10 : : : 7. - %-a
15 : : : 9.50%-a	7 : : : 8.40%-a

fizetendő járadékul a kölcsöntésessel együtt
Bővebb felvilágosítást
ez intézet díjmentesen ad.

Saját érdekében hirdessék
LEOPOLD GYULA
Budapest, VII., Erzsébet-körut 84

LE DÉLICE
Vergé CIGARETTAPAPIR
Vergé SZIVARKAHÜVELY
MINDENÜTT KAPHATÓ.

Köhögésben
szenvető
kísértse meg a köhögést csilla-
pító és kellemes ízű
**Császár
Mell-bonbont.**

2740 hatásúlag igazolt bizo-
nyítvány szól mellette
és hogy sikerrel használható köhög-
gésnél, katarrusnál és elnyálcáso-
dásnál. Kapható 20 és 40 filléres
csomagokban Schmidt Győző zala-
egerszegi cukrásznál.

Ezen cognacnak minden vevője fel van jogosítva arra,
hogy azt eredeti csomagolásban az alább nevezett
intézetben díjmentesen felülvizsgáltsassa.

Ajánlva első rendű orvosi tekintélyektől.
Camis és Stock első trieszti cognac-
pároló intézete Barcolában (Trieszt
közelében)
ajánlja belföldi

Gyógy-cognacját,
mely francia módszer szerint, az általá-
nos osztrák gyógyszerész egyesület vizs-
gáló intézetének ellenőrzése mellet (Bécs)
készül.

Egy üveg ára 5 korona, fél üvegé 2 korona 60 fillér.
Kapható gyógyszertárakban és minden
elsőrangú üzletben.

Vezérképviselő:
Sattler József, Nagykanizsán.

A cs. és kir. osztrák belügyminiszteriumtól jóváhagyott
élelmezési és élvezeti cikkek vizsgáló intézetének
(Wien, IX. Spitalgasse 31.) vegyi ellenőrzése alatt.

Egy jó házból való fiu
tanoncul felvétetik
Unger Antal könyvnyomdájába.

Óh jaj!

Megfojt ez az
átkozott köhögés:

Köhögés, reked-
ség és elnyálcáso-
dás ellen gyors és
biztos hatásúak
Egger mellpasztillái,
az étvágyat nem rontják
és kitünő ízűek.
Doboza 1 korona és 2 korona.
Próbadohoz 50 fillér.
Fő- és szétküldési raktár:
**„NADOR”
GYÓGYSZERTÁR**
Budapest, V., Váci-körut 17.

Éljen!

Egger mellpasztilla
csakhamar meggyógyított.

Kapható Zalaegerszegen: Kaszter Sándor, Dr. Klein Lajos, Sümegen:
E. Dervarics István, Zalaszentgróton: Botfy Péter gyógyszerészeteinkben.

Fernolendit
CS. ÉS KIR. UDVARI SZALLÍTÓ.

cipő fénymáz, a világ legjobb fénymáza és Glangzcrème világos cipők számára leg-
szébb fényt adnak és megtartják a színt állandóan. Sárga vagy barna bőrből készült
foltos cipők Lyosin alkalmazásával egész új színt kapnak.
Alapított 1812.-ben. Gyárraktár Bécsben I. Schulerstrasse
21. Mindenütt kapható.

Szőlőoltványok
 melyek megerevéseért felelősség vállalatik!

Amerikai alanyon készült legkiválóbb csemege- és bortípusokból teljesen fajtisztán, tökéletesen forrott, és gyökerezeti példányok szokványminőségben mérsékelt áron, ószi vagy tavaszi szállításra megrendelhetőek a

Külföldön **Első Szőlőoltványtelep**
 Medgyesen (Erdély).

Tulajdonos CASPARI FRIGYES
 okleveles szőlész, az erdélyi sz.-gazdasági egyet. szőlészeti és borsászati szakelőadója. Barbu A. Strbey herceg románai szőlőtelepeinek igazgatója. N. Küküllő vármegye v. szőlészeti biztosa, stb.

Lugas szőlőoltványok szintén mérsékelt áron.

Készlet egy millió

Arányzék ingyen és bérmentve.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlődérés idején a legkiválóbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető ne volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekbbsz disze, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a leg-háladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Cím:
 Érmelléki első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya,
 u. p. Székelyhid.

Az Orsz. Gazd.
 Munkás- és
 Cselekedély-
 pénztár ajánljuk
 jó indulatába.
 Ismertesse ezt
 az intézményt
 a nép körében.
 Biztosítsa csele-
 déit ezen segély-
 pénztárral.

Palais hajfjító
 használatával a meg-
 őszült haj eredeti színét
 nyeri vissza. A fejbőrt
 nem festi, a ruhaneműn
 foltot nem hágy, többi
 előnye, hogy a hajtü-
 szöket erősíti és hogy
 teljesen ártalmatlan.
 Egy üveg ára 2 korona.

Főraktár Budapesten:
**Petri Ottó gyógy-
 szertárban**
I. Attila-körut 51.

Minden háziasszony

üdvözölhető, aki az egészség, takarékoság és jóízre való tekintetből a Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávéát használja.

Tiszteletteljes kérelem: A bevásárlásnál ne kérjen egyszerűen »maláta kávé«, hanem mindig határozottan — Kathreiner-féle — Kneipp-maláta kávéát, s azt csakis az itt ábrázolt eredeti csomagokban fogadja el!

Ára csomagonként 50 fillér.
 500 gramm.

Kathreiner-féle
 Kneipp maláta kávé
 egész szemekben.
 Kathreiner-féle maláta kávé,
 München.

68751/1903. sz.

Kereskedelemügyi m. kir. Minister.

HIRDETMÉNY.

A pozsony—varasdi állami közut 222—223 km. szakaszán újból építendő 54. számú muraszardahelyi Murahid 66.202 korona 88 fillér erejéig engedélyezett és a jövő év tavaszán megkezdendő alépítményi munkálatainak és az avval kapcsolatos egyéb munkálatoknak biztosítása céljából az 1903. évi december hó 21-ik napjának délelőtti 10 órájára a zalaegerszegi m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalást hirdetek.

A versenyezni óhajtókat felhívom, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a fent kitűzött időig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezetteket figyelembe nem fogom venni.

Az ajánlathoz 3.300 K értékű bántépénznek az állampénztárnál (adóhivatalnál) történt letételét igazoló nyugta csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthető.

Kelt Budapesten, 1903. évi november havában.

Kereskedelemügyi m. kir. Minister.